

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון ק"מ | פרשת מטות-מסעי | תשפ"ג

ירושלים		בני ברק		ניו יורק		לונדון	
בג"מ	בג"מ	בג"מ	בג"מ	בג"מ	בג"מ	בג"מ	בג"מ
21:03	20:30	21:01	20:08	21:37	21:15	22:21	22:30
19:11	19:26		20:08			20:57	

זמני כניסת ויציאת שבת קודש: 21:03 | 20:28 | 19:11

חשיפה: מה אמר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל למקורבו, על העני הממורמר שקלקל לו את החמין שהשקיע בו ממון ודמים תרתי משמע | עמ' ה'
סגולה: סגולת לימוד פירוש רש"י על התורה | עמ' ב'
אקטואליה: האם מותר לרוחץ בים בימי בין המצרים | עמ' י"ב

השבוע בגליון:

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

חתי יכתבו כבר את המגילה?

אלה מסעי בני ישראל וגו' (לג, א).
 "פעם נכנס השורף (=הרבי מקאצק ז"ע) לבית מדרשו ושאל את בני החברייא: מתי יכתבו כבר את המגילה? היו הדברים סתומים וחתומים, אין אף אחד היודע לכוון את עומק דבריו הקדושים... ניגשו התלמידים ביראת הכבוד אל בנו הרה"ק רבי דוד ז"ע אולי יוכל הוא להסבירם פשר דבר. בעומק דעתו נענה ואמר: לעתיד לבוא תכתב מגילה ארוכה מכל התלואות והצרות שעבר על כנסת ישראל במשך שהותם בגלות הצר הזה, אז נשכיל לדעת איך שכל מאורע היה מחסדי המקום עלינו, שנצמח על ידה גאולתן של ישראל... לזה כיוון אבי הקדוש בשאלתו: מתי יכתבו כבר את המגילה? כלומר: מתי יכתבו כבר את המגילה הארוכה של צרות ישראל, ואז ימלא שחוק פינו לראות טובת המקום עלינו בכל צעד ושעל של ימי הגלות...".
 [וראה "שם משמואל" (פרשת מסעי תרע"ז): "וכמו שהגיד כ"ק אדמו"ר הגדול זצלה"ה מקאצק ז"ע כי מאורעות הגלות נכתב בשמים, ולעתיד יהיה נעשה מזה ספר. עד כאן דבריו הקדושים"].
 אהבת דוד (עמ' מד)

יתירה.
 'יעלהו לא יבול אומרת הגמרא (סוכה כא, ב) שיחת חולין של תלמידי חכמים גם צריכה לימוד. והמליץ מרן הסב"ק על אכילתו דווקא דגי בורי בדרך צחות את הגמרא "ברי ושמא - ברי עדיף" שלכן אוכל דווקא סוג זה של דגים. תנחומיך ישעשעו נפשי (עמ' 951)

ליסע לארץ הקודש דיבר שרצונו מאד לישב בערי מקלט, וכו', והוא נ"י שמע שצפת היא קדש הנזכרת בערי מקלט בספר יהושע (ראה שם פרק כ, פסוק ז' ו'קדשו את קדש בגליל בהר נפתלי וגו').

אמרי פנחס (שער ט' אות לב)

מדוע היה מהדר הרה"ק מטאלנא לאכול דגי בורי מטבריה

ים פְּנַת (לד, יא).

כשהיו מביאים דג בורי מעיר טבריה שטובה ראיתה, שמה כ"ק האדמו"ר רבי יוחנן מטאלנא ז"ע מאוד, שהיה חביב עליו קדושת עיר עתיקה זו טבריה, וגם לדגיה מים הכינרת היתה חשיבות

העיר צפת - אחת מערי מקלט

והקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם וְגַם שִׁמְהוּ רִצְחַן מִפֶּה נֶפֶשׁ בְּשִׁנְנָה (לה, יא).
 כשביקש הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע

"מען ברויך צו וויסען אז מען איז נישט אין דער היים"

אלה מסעי בני ישראל וגו' (י, כח).
 פעם אחת עבר צדיק אחד בימי בין המצרים דרך העיר גור, ונכנס להרה"ק השפת אמת ז"ע לקבל פניו.

מסר חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"ג

עמ' ז' פניני אביר יעקב

כשהרהר איך יקרא שם ספרו ושמו היה יאיר
וזקנתו שגדלתו שמה חוה, וקראוהו לתורה וקראו
לפניו ויקרא אותם וגו' חות יאיר עד היום הזה.

וכתב בהגהות מיימון (פרק א מהלכות מאכלות
אסורות אות מ) ומייתי לי ב"י ב"ד סי' פ"ב
כשעסק ר"י בעופות קוראין אחד בא בשיבתו
ובדקו אותו ומצאו קרקבנו נקלף וכיוצא בזה
מעשים בכל יום, ולזה, גם עדותיך שעשועי אפילו
אם לומד דרך שעשועי לימוד לא ע"ד גורל גם
הם אנשי עצתי, כי רווח אלקים דבר בעוסקי תורה
לשמה הזוכים לדברים הרבה.

חתם סופר - ליקוטים שבסוף הספר (על פרק
קיט שבתהלים)

היום הזה (כה, יא).

בפסוק בתהלים (קיט, כד) 'גם עֲדִיתִךְ שֶׁעָשִׂיעִי
אֲנִשִּׁי עֲצָתִי, פִּי הַמְּפָרְשִׁים עֲדוּתִיךָ הֵמָּה שֶׁעָשִׂיעִי
וגם הֵמָּה אֲנִשִּׁי עֲצָתִי, וְצִדִּיק בִּיאֹרֶךְ גִּם חֶסֶד וְהוֹלֵל
לְמִימָר גַּם אֲנִשִּׁי עֲצָתִי. וְהֵנָּה כוֹנֵנֶת אֲנִשִּׁי עֲצָתִי
פִּי עֲדֵי פֶסוּק לִי פֶסוּקִיךָ אוֹ שְׁמוּאֵל בְּדִיק בִּסְפָרָא
(ראה חולין צה, ב), וכתבתי במק"א שזוהו פ"י וְהִיָּתָה
עֲמוּ וְקָרָא בוּ כָּל יְמֵי חַיָּו (דברים יז, ט), שבס"ת
יקרא כל קורות ימי חייו ע"ד בדיק בספרא, והיינו
אנשי עצתי שנמלך בספרא או בינוקא. מיהו אין
זה חידוש כ"כ זהוהו כעין גורל, אבל יותר נפלא
כי כמה פעמים בדרך שעשועי דאורייתא בלא
כוונת מתכוון מוצא בשיעורא דיומא או בפרשת
השבוע מעין המאורע שלו, והגאון חות יאיר

ושאלו השפת אמת מהו סיבת נסיעתו דרך
פה, והשיבו הצדיק שכך היה גם מנהג אבותיו הק'
ליסע בימים האלה ממקום למקום לזכר החורבן
וגלות השכינה. נענה השפת אמת ואמר בזה"ל
"מען ברויך צו וויסען אז מען איז נישט אין דער
היי"ט" (צריך לדעת שאין אנו בבית- כשכוונתו על
בית המקדש ששכינתא בגלותא), כי דרכו בקודש
היה שלא נסע לשום מקום חוץ לצורך גדול מאד.
שיח שרפי קודש - בין המצרים

כך נתן החות יאיר את שם ספרו

ויקרא אתם על שמו את הבשן חות יאיר עד

סגולת השבוע

סגולת לימוד פירוש רש"י על התורה

בשבוע הבא - כ"ט בתמוז יחול יומא דהילולא של ר'בן של ישראל, רבינו שלמה יצחקי - רש"י הק'.

לימוד חומש עם רש"י היה מאז ומקדם אחד מיסודות לימוד התורה. זקנים עם נערים, תלמידי חכמים עם פשוטי עם - הגו מדי שבוע בפרשת השבוע עם פירוש רש"י, שכינוהו "פרשג-דתא", "אבי הפרשנים" ור'בן של ישראל. רש"י הוא גדול המפרשים למקרא ולתלמוד. מקובל שפירושו לתורה היה הספר היהודי הראשון שיצא בדפוס לאור עולם, עוד לפני החומש והסידור, דבר המעיד על גודל חשיבותו בעיני כל ישראל. גם פירושו לתלמוד נדפס כבר בהדפסה הראשונה של מסכתות הש"ס ומאז בכל המהדורות.

רש"י בפירושו האיר שבילי התלמוד ובלעדיו היה כספר החתום, כעדות הריב"ש (בתשובותיו סימן שעד) ורבינו בצלאל אשכנזי בעל "שיטה מקובצת" (בתשובותיו סימן כח). הגדיל לעשות בפירושו על התורה, כפי שהתבטא נכדו רבינו תם: כפירושו של זקני על הש"ס אף אני יכולתי לעשות, אבל כפירושו על המקרא לא אוכל עשוהו... (שם הגדולים" להחיד"א).

והנה בעוד שפירוש רש"י על הש"ס זוכה לעסק רב בבתי המדרש - דבריו "מתברדין בבי מדרשא", הרי שלגבי פירושו על המקרא ניכר רפיון ידים ומועטים העוסקים בו בהעמקה הראויה לו. וכפי שהתבטא בעל "שפע חיים" מצאנו שהתערעם על אלו שיש להם עשר ידות בגפ'ת ואילו ידיעה בחומש ורש"י אין להם אפילו כאצבע, והמליץ על כגון דא: "צורבא דרבנן" ר'עם הארץ מדאורייתא". וכבר כתב ה"פרי מגדים" (בהקדמתו לאורח חיים) על החושבים שיש בושה בלימוד זה, לו חכמו ישיכילו ויקדימו לימוד חומש ורש"י לשאר לימודים.

ונצטט לקט קט מפי ספרים וסופרים במעלת סגולת לימוד פירוש רש"י הק' על החומש: בספה"ק דברי יצחק (להרה"ק רבי יצחק אייזיק מסוואליווע) מביא: שמעתי בשם הרה"ק מהר"ש מבעלזא ז"ע שמי שלומד וגומר בכל שבוע ושבוע פירוש רש"י על התורה, אזי הוא מובטח שבעלמא דקשוט יהיה על כל פנים במתיבתא דרש"י.

בספר אמרי פנחס מביא: הרה"ק רבי פנחס מקאריץ הזהיר שיהא תמיד מונח אצל האדם חומש עם פירוש רש"י לעיין בו בכל שעה, כמו שנאמר (דברים יז, ט): "והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו וגו' למען ילמד ליראה", וינצל גם כן מהרהורי ע"ז. עוד הביא: שמעתי מוקני מוהר"ר רפאל מבערשיד זצ"ל שבימיו היה נשמע הריגה [ומגיפה] רח"ל, והיה מורו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זצ"ל מצוה: מזאל פילוין (-להפיץ ולהרגיל לימוד) חומש עם פירוש רש"י (אמרי פנחס שער התורה אות לט).

הרה"ק בעל החלקת יהושע כתב: יש קבלה מצדיקים קדמונים, שלימוד בכל יום פרשה בחומש ורש"י הוא סגולה לאמונה, והנה שורש כל ההשפעות טובות הוא ע"י אמונה, ובפרט בעקבתא דמשיחא שחוצפה של כפירה יסגא, מה שלא היה בזמנים הקודמים (סידור חלקת יהושע - תקנות לבתי החסידים אות ג).

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

ואלה מסעיהם למוצאייהם:

מסע שהתחיל מארץ ישראל לבריסל יהודי שנתן \$150,000 כעבור שנים, המעגל שנסגר בכותל המערבי עם שבירת צלחת ביניהם... הסכיתו ושמעו:

ר' שלום הניד ראשו בצער. הוא ידע, שבית הרפואה הנ"ל לא יבצע אפילו את הבדיקה הפשוטה ביותר, בלי שישודר תחילה התשלום. "אוי ואבוי", הזדעזע האיש כששמע זאת. "מה אעשה? איך אשיג מיד סכום אדיר כזה?"

ר' שלום הביט בו ברחמים, משתתף בצערו ובדאגתו. גם הוא עצמו לא גביר - ומאה וחמשים אלף דולר מהווים סכום גדול גם בעבורו. "תראה מה נעשה", אמר לאב האומלל. "אני אשיג מאה וחמשים אלף דולר. 'אשבור' תוכניות חסכון, ואולי קצת אלוה ממכרים. אחר כך תנסה להחזיר. אבל קודם כל קח את הכסף והכנס את הבן לבית הרפואה, שלא יהיה שום עיכוב בטיפול הנצרך להצלת חייו."

תוך כמה שעות כבר הלווה לו ר' שלום את מלוא הסכום, ואבי הילד התמלא ברגשי תודה. הבן התקבל לבית הרפואה. כל הבדיקות הנחוצות נערכו והניתוח ב"ה עבר בהצלחה.

הרב גואל אלקריף שליט"א מספר, שלפני מספר שנים, ניגש אליו יהודי מבריסל בשם ר' שלום, וסיפר לו סיפור שהתרחש עימו: בבריסל יש בית רפואה גדול, שיצא שמעו בכל העולם במומחיותו המיוחדת לבעיות לב. ר' שלום הזדמן לצורך ענייניו לנמל התעופה בבריסל, וראה שם יהודי עטור זקן ופאות עם מזוודות. השניים החלו לשוחח ביניהם, והאיש סיפר לר' שלום, שהוא מגיע מארץ ישראל, מכיוון שהבן שלו חולה. התגלתה בעיה חמורה בלב אצל הילד ל"ע, והרופאים בארץ הורו לו לפנות לטיפול בבית הרפואה בבריסל.

הסיפור הזה התרחש לפני שנים, בתקופה שלא היו ארגוני חסד רשמיים וענפים, כפי שיש היום. "היכן עומדים אתם להתאכסן?", שאל ר' שלום, וחשב שאולי יוכל לקחת אותו ברכבו למחוז חפצו. "איני יודע עדיין", אמר האיש, "יצאנו בחיפזון, משום שהטיפול חייב להיעשות בדחיפות רבה, ומכיוון שכך, לא טיפלנו כלל בעניין האכסניה. האם מכיר אתה אכסניה יהודית שאינה יקרה מדי?". ענה לו ר' שלום: "כל זמן שהותכם כאן, אתם מוזמנים להתארח בביתנו".

מאחר שראה ר' שלום שאלו פני הדברים, הוסיף ושאל: "האם יש לך כבר את כל הסכום העצום, הנדרש עבור הניתוח והאשפוז?" - "עדיין לא. התקשרתי מארץ ישראל, ובירדתי כמה יהיה עלי לשלם. ההוצאות מסתכמות בכמאה וחמשים אלף דולר. לקחתי את מעט הכסף שהיה לי, קרובי משפחה נתנו עוד קצת, ואת השאר אני מקווה לאסוף כאן, אחרי שיאשפזו את הילד". ר' שלום הניד ראשו בצער. הוא ידע, שבית הרפואה הנ"ל לא יבצע אפילו את הבדיקה הפשוטה ביותר, בלי שישודר תחילה התשלום. "אוי ואבוי", הזדעזע האיש כששמע זאת. "מה אעשה? איך אשיג מיד סכום אדיר כזה?". ר' שלום הביט בו ברחמים, משתתף בצערו ובדאגתו. גם הוא עצמו לא גביר - ומאה וחמשים אלף דולר מהווים סכום גדול גם בעבורו. "תראה מה נעשה", אמר לאב האומלל. "אני אשיג מאה וחמשים אלף דולר. 'אשבור' תוכניות חסכון, ואולי קצת אלוה ממכרים. אחר כך תנסה להחזיר. אבל קודם כל קח את הכסף והכנס את הבן לבית הרפואה, שלא יהיה שום עיכוב בטיפול הנצרך להצלת חייו."

תוכניות חסכון, ואולי קצת אלוה ממכרים. אחר כך תנסה להחזיר. אבל קודם כל קח את הכסף והכנס את הבן לבית הרפואה, שלא יהיה שום עיכוב בטיפול הנצרך להצלת חייו.

תוך כמה שעות כבר הלווה לו ר' שלום את מלוא הסכום, ואבי הילד התמלא ברגשי תודה. הבן התקבל לבית הרפואה. כל הבדיקות הנחוצות נערכו והניתוח ב"ה עבר בהצלחה.

עכשיו צריך האב לפרוע את החוב. הוא דפק על בתי נדיבים באזור, וסיפר להם כיצד בנו ניצל, ועל חוב של 150,000 דולר, אבל היה הרבה יותר קל לשכנע את התורמים לפני הטיפול, ואז מסתמא היו נותנים יותר, אבל כשהוא בא לאחרי מעשה, ומדובר פה למעשה בתרומה להחזרת חוב, והבן שלו זוכה להתהלך כבריא, הוא הצליח לאסוף בסך הכל כמה אלפי דולרים בודדים. ר' שלום ראה את מצוקת האב, שאינו יכול להחזיר את החוב, ולכן אמר לו בסבר פנים יפות:

"כך גלגלו מן השמיים! אתה פטור מחובך, סעו לחיים ולשלום, העיקר שילד בריא ושלם, ואודה לך אם יוכל ללמוד תורה ולכוון עלי".

שנה לאחר מכן התקשר אליו היהודי מארץ ישראל, והודה לו בלב נרגש, על שהיה שליח טוב להציל את בנו. "בזכותך הבן עכשיו בריא ושלם, והוא יושב ועוסק בתורה בהתמדה".

לאחר תקופה התברר, שהילדה של ר' שלום חלתה במחלה קשה. בחסדי ה' הטיפולים הצליחו והיא נרפאה לחלוטין. בדיקות תקופתיות שנערכו היו תקינות כולן.

השנים חלפו והילדה גדלה והגיעה לגיל שידוכים. אולם אז התברר גדל הבעיה. "נכון, היא כלילת המעלות", אנשים אמרו, "יש לה יראת שמיים, והמידות שלה נעלות, והיא מוכשרת, והמשפחה טובה ובעלת חסד, אבל היא היתה חולה פעם, ולא רוצים לקחת את הסיכון שתחלה שוב".

בצר לו, הגיע ר' שלום מבגליה לארץ ישראל, ומיהר לנסוע לכותל. הוא התפלל בבכייה גדולה: "ריבונו של עולם, ניסית אותנו בניסיון הראשון, ועשית איתנו חסד והצללת לנו את הבת. אנא, עשה עמנו חסד נוסף, שהבת הזו שהצללת תזכה גם למצוא את זיווגה הראוי".

לאחר שעות ארוכות של תפילה מעומק ליבו, יצא מרחבת הכותל. לפתע הרגיש טפיחה על הכתף. הוא הסתובב בבהלה

בחושבו שמא זה מחבל, אך נרגע כשראה מולו יהודי עטור זקן. פניו של האיש היו מוכרות לו מעט. "שלום עליכם!", בירך אותו האיש בלבביות גדולה. "האם אתה זוכר אותי? אתה היית השליח להציל את בני!".

ר' שלום ואבי הבן היו נרגשים מאוד בפגישה המחודשת. האיש, שהבחין בעיניו האדומות והנפוחות של ר' שלום, שאל אותו בעדינות לשלומם ולשלום בני משפחתו. ר' שלום סיפר לו בכאב גדול, על הבת המיוחדת במינה שיש לו, ועל הרקע של המחלה בעבר רודף אותה ואינו מרפה, ואין באופק שום הצעת שידוכים, שמתקרבת להיות סבירה. "בעיה לא פשוטה", הסכים איתו האיש. "גם אצלנו קיימת אותה בעיה. הבן שלי הוא מהטובים ביותר בשיבה שלו. אינני אומר זאת מכיוון שאני אביו. הוא ירא שמיים, בעל מידות ומתמיד גדול. אבל מה? אנחנו לא מסתירים את הבעיה הרפואית שהיתה לו, ואת הניתוח המורכב שהוא עבר. קשה, קשה מאוד עם שידוכים".

הוא שתק
והרהר ואח"כ
הוסיף: "אולי זה
בא בחשבון?
אני כבר מכיר
את המשפחה
שלכם, כמשפחה
טובה וגומלת
חסדים, שאין
רבים כמותה".
בירורים נעשו,
פגישות נערכו,
וזמן קצר לאחר
מכן ר' שלום
המאושר, סיפר
את הסיפור
באירוסין של
הבת שלו, והחתן
הוא אותו ילד,
שאת חייו סייע
להציל

למשרה זו מתבקש להציע את עצמו.

חלפו ימים אחדים. נקודה קטנה הלכה והתקרבה ממרחקים. סירה חבוטה, שבמשוטיה חתר עבדקן נמרץ, ריקדה בעדינות על המים. ציצייתו המתבדרות ברוח הקלילה דמו כמפרשים לסירה הזעירה ובעיני הנופשים נדמה המראה כציור לא מציאותי. מים חלקים כבדולה, פסי שמש זהובים צובעים את המים, דגיגים חוצים את הנגר מהכא להתם, כביכול ימצאו התם מה שלא מצאו הכא, ומעל הכל סירה קטנה, שזופת שמש. דאצ'ה.

הוא חבט במים פעם אחת נוספת וזינק החוצה מן הסירה היישר אל גדות הנגר. לאחר שקשר את שקשוו וסידר את שסידר, ביקש לברר היכן שוהה רבה של קובנא.

- רבינו, באתי להציע את עצמי למשרת רב ומורה הוראה כאן במקום הנופש. שמעתי שמבקשים איש אשר יסכים למלא את התפקיד.

- במה אתם עוסקים?
האיש הצל בכף ידו על עיניו מפני השמש, ובידו השנייה חיווה למרחק והשיב: שם, שניים שלשה מילין אחרי עיקול הנגר, ישנו כפר קטן, בן חמש משפחות יהודיות, ואנוכי ה...שוחט שלהם.

- השוחט?
כן, רבינו. השוחט.
- ובאת הנה כדי להציע עצמך להיות רב ופוסק לאלפי יהודים?
כן, רבינו.

מפני הנימוס לא דחאו רבי אברהם מעל פניו אלא ביקש מתלמידים מובחרים ששהו במחיצתו כי ישוחחו עם השוחט בדברי תורה ואולי מתוך כך יבין כי טוב היה עושה לו היה מציע עצמו למשרה אחרת.

לאחר שעה שבו התלמידים אל רבם נדהמים ומשתאים. רבינו! האיש בקי בכל חדרי התורה!

תלמיד חכם מופלג מיחדי סגולה, הגנו לפניו כאסקופה נרמסת. רבי אברהם הזדרז אל השוחט, שוחח גם הוא בדברי תורה עמו וילפת מגודל ידיעותיו ורוב הבנתו.

מטבע הדברים ביקש רבה של קובנא לדעת על מה זה ולמה גאון שכמותו מתגורר בעיירה קטנה בלתי ידועה, בין כפריים בודדים. השוחט השיב בפשטות:

רבה של קובנא! איני זקוק למאום. אני רוצה רק ללמוד ותו לא. את רצוני זה מניחים לי למלא בכפרי הקטן, אני שוקד על תלמודי בבית הכנסת הזעיר שעות על גבי שעות, באין מפריע. גן עדן בעולם הזה, כפי שאיני יכול למצוא בוילנא, בקובנא, בגרודנא או בסלבודקא.

הסיבה שהינאתי להציע עצמי למשרה זו היא מפני שילדי הגיעו לפרקם ועלי לנדיינם. אך אצבור כאן את הדרוש לי ואשוב לפינתי השקטה.

סיפור מופלא זה שרד מלחמות וצרות כי הוא נושא בחובו מסר עמוק, שזהוזה ללמוד תורה מוצא בה את כל אושרו. תענוגו וסיפוקו באים לידי ביטוי בעצם לימוד התורה. אין היא אמצעי או

דרך למקום, היא המטרה והיא המקום. אין צורך בשום דבר אחר. כך ביקש בתקופה זו רבן יוחנן בן זכאי על רקע חרבותיה העשונות של ירושלים ובית מקדשנו: "תן לי יבנה וחכמיה". זה כל העולם.

(גליון מאורות דף היומי)

הוא שתק והרהר ואח"כ הוסיף: "אולי זה בא בחשבון? אני כבר מכיר את המשפחה שלכם, כמשפחה טובה וגומלת חסדים, שאין רבים כמותה". בירורים נעשו, פגישות נערכו, וזמן קצר לאחר מכן ר' שלום המאושר, סיפר את הסיפור באירוסין של הבת שלו, והחתן הוא אותו ילד, שאת חייו סייע להציל.

ראו מה רב שכרו של אדם שעושה במאמץ ובמסירות נפש מעל לכוחותיו, אם היה יודע שיתן את ההלוואה בעבור שביתו תזכה להתחתן, ודאי שהיה מוכל לשלם אפילו יותר, אבל הוא עשה כן לשם שמיים. אומר הקב"ה: עשית לשם שמיים, במאמץ ומעל לדרך הטבע, תקבל שכר גדול, וכך זכתה ביתו לחתן בן תורה.

(גל פניני בית לוי)

החלצו מאתכם:

השוחט מכפר קטן המתגוררים שם חמשה משפחות יהודיות הציע את עצמו למשרה רבנית לאלפי ישראל... ונתקבל בכבוד גדול

מפני הנימוס לא דחאו רבי אברהם מעל פניו אלא ביקש מתלמידים מובחרים ששהו במחיצתו כי ישוחחו עם השוחט בדברי תורה ואולי מתוך כך יבין כי טוב היה עושה לו היה מציע עצמו למשרה אחרת.

לאחר שעה שבו התלמידים אל רבם נדהמים ומשתאים. רבינו! האיש בקי בכל חדרי התורה!

תלמיד חכם מופלג מיחדי סגולה, הגנו לפניו כאסקופה נרמסת. רבי אברהם הזדרז אל השוחט, שוחח גם הוא בדברי תורה עמו וילפת מגודל ידיעותיו ורוב הבנתו.

נהר הניימן הליטאי זרם ברוגע, משל לא ידע כי בעבר הלא רחוק איכלסו שתי גדותיו מחנות צבא אויבים שנלחמו בחירוף נפש. אותה שעה היו מימיו נוצצים כשטיח זוהר הנפרש תחת חתן וכלה, ושמיז תכלת-מנוקד-בלבן חופים ממעל.

הימים - ימי קיץ. השנים - כמאז ומקדם, בין מלחמה למלחמה, בין מלחמת העולם הראשונה למלחמת העולם השנייה.

איזור נהר הניימן שימש מקום נופש קייצי לאלפי משפחות יהודיות. עיריית הנופש שקקה מידי קיץ באלפי יהודים, עמך ורבנים שבאו לשאוף אוויר ולהחליף כוחות. בין הנוכחים היה רבה האחרון של קובנא העיר, הגאון רבי אברהם דב כהנא שפירא, הי"ד. רבה של קובנא התפרסם בחייו הן מפני גדלותו התורנית, אשר באה לידי ביטוי בין היתר בספריו דבר אברהם, והן מפני דאגתו המיוחדת לכל יהודי, אשר התגלעה בשיאה בתקופת השואה, בבחירתו לשוב משוויץ, בה שהה לצרכי ריפוי, אל קובנא, כדי להיות עם צאן מרעייתו ולא להותירם בדד.

הוא אכן הנהיג קהל רב וגדול במצור ובמצוק, פסק בשאלות כבדות משקל, ובין היתר מפורסמת תשובתו על נוסח ברכת קידוש ה'.

במקום הנופש, על גדות נהר הניימן, נוכח רבי אברהם לדעת כי קיימת בעייה חמורה. אלפי יהודים שוהים במקום אך לא מונה רב פוסק מוסמך כדי להשיב על שאלות הלכתיות שונות המתעוררות השכם והערב. בין הנופשים היו רבנים ואישי הלכה, אך הללו, כאחרים, באו לפוש ולא היה זה הוגן להטריחם לעמול במקום הנופש, ולפיכך ראה רבי אברהם צורך לתקן את המצב ולהעמיד את הדת על תלה, עמד והקדיש סכום נכבד כמשכורת עבור הרב שיאות למלא משרה זו.

הורה, איפוא, רבי אברהם לפרסם באמצעים שונים כי המוצא עצמו ראוי

לפניו מנה מכובדת ביותר, היה מחפש ומוצא את החיסרון שבמנה שלו... מדוע חסר חלק פלוני, ואת חלק אלמוני אינני אוהב בכלל וכו'.

לרבי הק' הכאיב מאוד לראות יהודי מתיישר במרירותו, ובכל שבת היה מנסה ומשתדל לרצות את אותו יהודי, הוא חיפש תחבולות שונות כיצד להפתיע אותו בדברים טובים ומתוקים שידע שאותם הוא אוהב ומחבב, וכך היה הרבי היחיד שהצליח מפעם לפעם לרצות את הבן אדם המצוברח... – וכאשר הצליח הרבי להעלות בדיל חיוך קטנטן של שביעות רצון על קצה שפתיו של האיש, היה מלא שמחה וסיפוק רב, שעלה בידו לשמח מעט את אותו אומלל.

רחמי נכמרו על
הנער האומלל.
בלא אומר ודברים,
הובלתי אותו
למעוני, האכלתי
אותו במיטב
המאכלים שהיו
עמי, הצעתי לפניו
מיטה ושמיכה
לשינת הלילה,
ובבוקר, טרם
נפרדנו, הענקתי לו
בגדים; מכנסיים,
חולצות, גרביים,
הכל, כל מה שבן
אנוש זקוק לו.
הנער לחץ את ידי
בחום וביקש לדעת
את שמי. ליברמן,
אמרתי לו. הוא גם
ביקש לדעת במה
אני עוסק והשבתי
לו כי אני עיתונאי
העוסק בכתיבת
ספרים ומאמרים.
הנער עמד על סף
מעוני, וכשדמעות
זולגות מעיניו הניח
את ידו על לוח לבו
ולחש: "אדוני, אני
מבטיח לך. אם אי
פעם אתקל באדם
קרוב אליך, אסייע
לו. היה שלום אדם
טוב"

התנהגותו של האיש הפריעה כמובן למהלך סעודת השבת, הוא השרה סביבו הרגשה דוחה ולא נעימה, ואווירה של דכדוך ועצבות. היו כמה מן הגבאים והמסייעים במלאכת הקודש, שרצו למונעו מההשתתפות בטיש, או לחילופין להגיש לפניו את האוכל בחדר צדדי נפרד. – אבל הרבי כמובן לא הסכים לכך, ובשום אופן לא הרשה לעשות כל דבר שיש בו שמץ של חשש שמא ייפגע וייעלב אותו עני. – נראה היה שמתייחס הרבי לשאלות שכאלו כדין פיקוח נפשות! יעבור עלינו מה שיעבור, אמר, את אותו יהודי אסור בשום אופן להעליב או לצער, צריך לרחם עליו על מצבו העגום!

במיוחד חרה הדבר להר"ר שמעון רובין, שהיה טורח הרבה להצלחת סעודות השבת, ומשקיע בהכנת הטשולנט את כל נפשו ומאודו, ומלבד הממון הרב שעלה לו התבשיל, והזמן היקר שהקדיש סביבו, היה טורח רבות בהכנתו וחלוקתו לכל אותם 'ארחי פרח' כדי שיהיו כולם שבעים ומרוצים. – ריטונו ותלונותיו של אותו עני זעוף מדי שבת בשבת, הפריעו לו מאוד, הוא טען שהוא מעכיר את אוירת השבת בקרב כל חבריו. אך ככל שניסה להעיר ולרמוז לו בכל מיני דרכים, שאין זה נאה כך בשולחן שבת רק לרטון ולהתלונן... לא הועיל הדבר מאומה. – האורחים כעסו עליו מאוד, וכי אין לו טיפת דרך ארץ מהשבת קודש ומפני הרבי הקדוש? וכי אינו מרגיש חובת הכרת טובה כלפיו? שמארח אותו כך בביתו מדי שבת בשבתו, ומנסה בכל יכולתו להטיב עימו, ואילו הוא בועט בכל הטוב הזה, ומפנין חוסר שביעות רצון וכעס ורוגזה תמיד. – הם כבר רצה מזמן לטפל בו, כפי המגיע לו... אבל הרבי מנע זאת מנם, ולא היתה לפניו שום ברירה כי אם לשתוק ולהבליג.

שבת אחת חשב הרבי על רעיון פשוט שיהיה האיש מרוצה מן הטשולנט המיוחד, הוא פנה לרבי שמעון וביקש ממנו להביא לפניו אותו אדם את כל הסיר הענק עם הטשולנט... ובטרם שיחלקו ממנו לפניו שאר האורחים, יבחר הוא לעצמו את מבחר המטעמים המוצאים חן בעיניו,

ולזרעו אחריו:

מה גרם לחיל הנאצי לתת לנערה לברוח ולא להרוג אותה...?

לא עבר זמן רב ונדמה היה לי כי מצאתי את מבוקשי. ממולי, במרכזה של ערימת אשפה גדולה, היה מונח ארגז ירקות, קצת ישנים אבל ראויים לאכילה. התחלתי לחפור בערימת האשפה ולפליס את דרכי אל הירקות, כשלפתע חשתי כי עוקבים אחרי. הסתובבתי במהירות לאחוריי, ולתדהמתי הרבה, עמדי מול אקדח שלוף שכונן לעברי על ידי חייל נאצי. דקה תמימה ניצבתי מולו קפואה על מקומי. אני בבגדים מוזנחים, רזה ורעבה, והוא במדים מצוחצחים נתון במגפיים מבריקות, כשהאקדח השחור לפות בידי היציבות. לא הוצאתי מילה מפי. החייל התבונן סביבותיו, בדק כי איש אינו שומע אותו, ושאל: האם יש לך קשר עם יהודי בשם ליברמן? ענית לו כי אני יודעת שלאבי היה חבר טוב, עיתונאי, שהתעסק בכתיבת ספרים ומאמרים, אך איני מכירה אותו ואין לי מושג איפוא הוא.

שוב השתררה דממה. החייל הרים את ראשו, כנזכר בנשכחות מימים עברו, השפיל את אקדחו וסימן לי שאברח. ניצלתי. חיי ניתנו לי במתנה בזכות אותו ליברמן, שהיה חבר של אבא שלי.

האורחים החשובים והנכבדים שזכו להסב על שולחן שבת קודש, אצל הרבי הקדוש רבי שלומק'ה מזויעל זצוק"ל, היו דווקא העניים והנדכאים שבירושלים של הימים ההם... אותם אהב והחשיב עד מאוד.

חסידים 'רגילים' מן השורה, לא היו הרבה אצלו... כאשר הצדיק המופלא נוקט מצידו בכל האמצעים שלא להיות כ'רבי' עם 'חסידים' ואנשי שלומנו... ודוחה מעליו בשתי ידיים כל סממנים של כבוד ורבות. כידוע ומפורסם שכל זאת היה לו לזרא, ורק אהבת השם יתברך וחיבתם של ישראל בערו בו בלבב אש קודש – ועל כן היתה דאגתו נתונה תמיד להיות 'עוזר דלים' לכל אותם חסרי בית, אנשים קשי יום, וכל המסכנים של ירושלים, שמצאו אצלו דלת פתוחה לרווחה, ואחון קשבת. הוא היה יושב עמהם יחדיו בצוותא חדא, כמעט כשווה בין שווים... כדי שירגישו נוח במחיצתו, והטיב עימם ככל יכולתו.

עיקר דאגתו בסעודת השבת היתה נתונה אפוא לטובתם של האורחים, שיהיה לכולם מקום מכובד עם מנה טובה... והתמסר אליהם בכל ליבו ונפשו. מדי שבת בשבתו היה מקורבו הנאמן הרה"ח רבי שמעון רובין ז"ל, מבשל בשביל הרבי 'טשולנט' ענק שייספיק ברחבות עבור כל האורחים. תפקיד זה כרוך היה בעבודה שלמה, כל השבוע היה טורח בהשגת המוצרים והכנתם, ועסק רבות בענין אותו 'טשולנט', שכבר זכה והתפרסם בין עניי ירושלים הרבים, ומפה לאחון העבירו את השמועה שבזויעל מחלקים 'טשולנט' מיוחד בחינם... רבים מהם היו נוהרים לשולחן קדשו רק כדי לזכות במנה טובה וחמה.

אחד האורחים הקבועים של הרבי הקדוש, היה איש עני ואביון מסכן וממורמר, שלעולם לא היה מרוצה, פיו היה מלא תדיר קיתון של תלונות ומענות. ככל שהיו מנסים לרצותו לא הועיל מאומה, בכל דבר היה מוצא חסרונות, וליבו המר והקשה המציא תמיד טענות וטירונות. – כך גם נהג בהיותו מיסב על שולחן הצדיק, את טבעו ואופיו המריר היה קשה לשנות... ובכל דבר שהגישו לפניו היו לו 'טענות', למה כך, ומדוע כך, למה לא קיבלתי מנה הגונה יותר? ומדוע שכחו להגיש לפני ממשקה פלוני?... גם כשהגישו

טפח וכיסה טפחיים מעבודת קדשו הטמירה והנעלמת. אבל עדיין לא נפתרה הבעיה שלפניו, ומה נעשה עתה? שאל ר' שמעון בצער, מה יהיה עם 'טשולנט' לכבוד שבת? – אמר לו הרבי, הנה לקיום מנהג ישראל קדושים של אכילת 'חמין' בשבת, הרי ניתן לצאת ידי חובה גם באכילת 'בעבאלעל' [גרגר שעועית] קטן... נבקש אפוא מן השכנים מנת טשולנט קטנה, שיש בה כדי 'משהו' בשביל כל האורחים... ונסתפק בזאת. – אבל כל נשכח את העיקר, הדבר החשוב ביותר בחיים הוא 'מעביר על מידותיו! יהיה מה שיהיה, יעשו איתך מה שיעשו, ההתגברות כנגד תבערת ייצר הכעס הבורע כמו אש, והשלטון שהאדם שולט בעצמו, זו כל עיקר עבודתו עלי אדמות!

ר' שמעון קלט היטב את המסר, ורישומה הכביר של אותה שבת נשארה חרוטה בליבו כל ימי חייו! – הוא היה אומר שהשתלמה כל עבודתו וטרחתו סביב אותו סיד של 'טשולנט' שנזרק כולו אחר כבוד לאשפה... בשביל הלימוד החשוב שלימדו הרבי באותו מעמד בסדרי מצות 'עוזר דלים'!

(פניני פרשת השבוע)

מסוגל לעמוד בכך, זה כבר היה יותר מדי עבורו, האיש חצה כאן את כל הקווים! הוא פנה בכאב רב אל הרבי ר' שלומק'ה כשהוא מלא צער, ושופך את כל אשר בליבו: איזה מן 'רבי' אתם? מה רואים כאן אצלכם? רק משוגעים וחסרי דעת! אין כאן אף אדם נורמאלי! איזה מין 'דעביסטעוועל' זו? מה רואים כאן אצלכם? נהם זעק מקירות ליבו הפנוע.

הרבי הקדוש ישב והביט בו היטב, וכשהוא משתתף מאוד בצערו הקשיב לכל טענותיו, ולכשיסיים נענה אליו רבי שלומק'ה בניחותא: וכי לא רואים כלום אצלי? – הרי רואים ורואים עבודת המידות! ר' שמעון היקר, הרי אינך בטלן, אדם חכם ופיקח אתה, הבט נא וראה ותבין את אשר לפניך, כי כל עיקר העבודה כאן בעולם הזה היא 'מעביר על מידותיו! לשבת כאן בשולחן הקודש ולעבוד על מידת הסבלנות להאירה ולהבריקה יותר ויותר, לא רק שלא לכעוס על כל המכעיסים לפנינו, אלא גם להאיר להם פנים, להיות 'עוזר דלים' ולנסות בכל היכולת לרצותם, זה עיקר העבודה כאן!

ר' שמעון עמד פעור פה נוכח פתיחותו הכל כך לא אופיינית של הרבי מזויעל, שגילה בפניו

וכך ייצא מרוצה וטוב לב! לא היתה ברירה לר' שמעון, והוכרח לקיים את רצון הצדיק, הוא לקח אפוא בידיו את כל הקדירה כולה והגישה לפני האיש, הניח לפניו את הצלחת ואת המצקת והציע בפניו בנינוחות: בבקשה, קח לך ראשון מכל אשר תאוה נפשך!

והנה להפתעת הכל, במקום לשמוח על המחווה שקיבל, ולנצל את זכות הראשונים שהוגשה לפניו, קם אותו אדם – שכנראה לא היה לגמרי שפוי בדעתו – ובהפגנתיות החל יורק חזק מפיו אל תוך הקדירה... הוא ירק וירק פעמים רבות, בכעס רב ומלא רוגזה וכאב, נראה היה שאת כל מרירותו הקשה יורק הוא פנימה אל תוך ה'טשולנט'!

ר' שמעון עמד נדהם ומשתומם כשאינו מאמין למראה עיניו, ה'טשולנט' כולו נפסל לגמרי מאכילת אדם, הוא היה מכוסה מכל צדדיו ברוק מזוהם, ומאוס לאכילת בן אנוש.

– כל עבודתו וטרחתו על התבשיל היקר הזה הלכה לטמיון בכמה רגעים טיפשיים של אדם מזור ומסכן, ועתה נשארו גם כל המסובים רעבים, ואין לו מה להגיש בפניהם.

פניו של ר' שמעון התכרכמו, הוא לא היה

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

ככה
מתחילים
את היום!

פנינים על הפרשה:

זה 'שמר מצרות נפשו', 'נפשו' היא תורתו ותפלתו, שומרה שלא תהיה נדחית, דזה תלוי בזה כאמור למעלה:

(פיתוחי חותם פרשת מטות)

המוריד דמעות זוכה למחילה וסליחה

ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה ה' את משה. אך את הזהב ואת הכסף את הנחשת וגו' כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וגו' (במדבר לא כב-כג). אך במי גדה יתחטא. בא לרמוז דהרוצה שימחלו לו כל עונותיו צריך שיוריד דמעות בשברון לבב, דכל השוערים ננעלו חוץ משיערי דמעה (ברכות לב:). לפיכך הרוצה שתהיה לו מחילה וסליחה כראוי יהיה מוריד דמעות. וזהו שאמר אך במי גדה יתחטא, הנה יתחטא לשון חטוי שהיא טהרה גמורה כראוי, כדמשמע בכל מקום לשון חטוי, וגידה כשתעשנה מלאה יו"ד, יהיה מי גידה גימטריא 'דמעה', וזהו הרמז, דהיגו מי שרוצה להיות טהור וקדוש כראוי וכאלו לא עבר עליו שום חטא, צריך לזה להוריד דמעות וזהו גמר טהרתו כראוי:

לימוד סודות התורה מטהרים ביותר

אי נמי, 'גידה' במלוי יו"ד עם הכולל גימטריא 'סוד', לרמוז משום דאנו עסוקים במי שלומד תורה שהיא מטהרת ומקדשתו, כמו שאמרנו תעבירו באש וטהר, והוסיף לומר, הרוצה לזכות לטהרה העליונה, במי גידה יתחטא, הם דברי קבלה שהוא הסוד:

גם מי שאינו בעל תורה בתשובה וריבוי דמעות נמחלים עוונותיו

וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים. כיון שאמר שהתורה מטהרת את האדם, בא לומר, מינה בעל תורה יש לו תקון בתורה, ומי שאינו בעל תורה במה תהיה טהרתו, גלתה לנו התורה דטהרתו היא יוסיף עם התשובה מי דמעות ברבוי בכיה מדי זכרו עונותיו. וזהו שאמר וכל אשר לא יבא באש, דהיגו שאינו בעל תורה, והוא שב בתשובה, אבל גם הוא רוצה שימחלו לו עונותיו כראוי והיו כלא היו, זהו תקונו, שידיבה דמעות כמים, כמו שנאמר (איכה א טז) 'עיני ירדה מים', וזהו שאמר תעבירו במים, הם מי דמעות ברבוי כמים:

כל התיקון הוא בשביל להחזיר הנרן למקומם טהורים

ואמר אחרי זה, וכבסתם בגדיכם ביום

קבלת התפילה תלויה בשמירת הפה

איש כי ידר נדר לה' או השבע שבעה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה (במדבר ל ג). למה אמר לא יחל דברו. בא לרמוז, דהנה האדם עוסק בתורה ומתפלל, ונדר נדרים ונשבע שבועות לקיים מצות ה', והנה אם אינו שומר עצמו בשוק במשאו ובמתנו ובדבורו באמת ובאמונה, שוא שקד שומר, לחנם כל תורתו ותפלתו, דצריכה המנחה כלי טהור שבו תקרב לה, ואם הכלי שבו המנחה הוא טמא, שניהם נדחין, והכלי שבו מקריבים המנחה הוא הפה, ואם מטמאו בחוץ בדברים אשר לא טובים ומכל שכן דברי שקר ומרמה, בודאי דתורתו נמאסת ותפלתו תועבה. נמצא דזה תלוי בזה, דאם אינו שומר פיו במלי דעלמא, אין לו רצוי לא בתורה ולא בתפלה, ואם שומר פיו מבחוץ, תורתו ותפלתו מקבלים ורצויים:

וזהו כונת הפסוק איש כי ידר נדר לה' או השבע שבעה, דהיגו, רצה לעשות בגדרים ושבועות סיג להיות עוסק בתורה ובתפלה, וזהו שלא יחל דברו, כלומר, דבורו בעלמא לא יעשנו חלון, שלא ימצא בפיו שקר ומרמה ודברים בטלים, שלא יהיה חסיד מבפנים ורשע מבחוץ, שאם עושה כן, תורתו ותפלתו בטלים ומבטלים, דזה תלוי בזה, אם אינו מטהר פיו מדברים אשר לא טובים, כל מה שיוציא לקדשה בטל ומבטל, דכבר נטמא פיו ולא נשארה בו קדשה. ולהכי מסים על זה הפסוק ככל היצא מפיו יעשה, דהיגו, ככל היצא מפיו בעלמא, כך יעשה בקדשה, דהיגו, אם דובר אמת וכל מעשיו באמת אז כל תורתו ותפלתו אמת, ואם לאו הכל בטל ומבטל:

פירוש הפסוק 'שומר פיו ולשונו

שומר מצרות נפשו'

ואפשר שזו היא כונת שלמה המלך עליו השלום (משלי כא כג) 'שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו', בא לרמוז על זה, דהרוצה שתתקבל תפלתו ותורתו צריך לשמר פיו מבחוץ, שאם טמא פיו, תפלתו ותורתו תועבה. והנה מצינו שהתפלה נקראת 'נפש' בגמרא (ברכות ה:), כמו שאמרנו (שם) על 'טרף נפשו באפו' (איוב יח ד), שכל מי שאינו ממתין לחברו לגמר תפלתו, טורפין לו תפלתו בפניו, שנאמר 'טרף נפשו באפו', ומ[ד]התפלה נקראת 'נפש' גם התורה תקרא 'נפש', דהכל דבר אחד, ולפי האמת הם שרואיים לקרא 'נפש', שהם נפש וחיי האדם. וזהו שאמר 'שמר פיו ולשונו', דהיגו מי ששומר פיו ולשונו כראוי ואין בפיו שקר ולשון תרמית ואינו מדבר דברים בטלים,

עצות וסגולות:

שמירת עינים

השומר את עיניו, אין לס"מ שליטה עליו

והנה 'עין' עם הכולל גימטריא סמא"ל, לרמוז דאם האדם שומר עיניו מראות ברע, הרי הוא משים ה' נגד עיניו ובזה לא יש לסמא"ל שליטה עליו, ואם עיניו פקח לראות ברע, הרי נתן שליטה לסמא"ל שהוא גימטריא 'עין', ונמסר בידו ועושה בו כרצונו.

(פיתוחי חותם, פרשת ראה, ד"ה בנים אתם)

לא יביט למרחוק, כדי שלא יכשל בחטא

וזהו החלוק שבין יראי ה' לפושעים, דהירא את דבר ה' אינו מביט למרחוק כדי שלא יסתכל בגנשים, והפסילים אשר בחשך הולכים הולכים אחר עיניהם ובזה באים לידי עריות רחמנא לצלן. (גנוי המלך, תיקון הברית אות לא)

הצדיק שומר עיניו לא להביט בדבר רע

זהו העקר הגדול, דאין השכינה שורה במקום פגום. לפיכך קאמר, בוא וראה מה מעשיהם של הצדיקים הראויים להתדבק בשכינה, שהם מתקנים אבריהם כראוי. וזהו ואלה שמותם למטה ראובן, זה רומז לעינים כמשמעו לשון ראייה, ודהיגו זה הצדיק שומר עיניו ואינו מביט בשום דבר רע, רק מקים מה שכתוב בפרשת ציצית (להלן טו לט) 'וראייתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' [ועשייתם אתם] ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', דהמביט בציצית וזכר מצות ה' בזה לא יבוא לידי ראייה רעה. וזהו שאמר, זה הצדיק שומר עיניו בשביל ששומע לדבר ה' שאמר 'וראייתם אתו וזכרתם את כל מצות ה'', וזהו בן זכור, דהיגו זכר תמיד לזה הדבר ואינו פוגם עיניו.

(פיתוחי חותם, פרשת שלח ד"ה שלח לך אנשים)

העינים והלב סרסורי החטא

וענף עץ עבת, הוא ההדס, הדומה לעינים וויק"ר ל די), שצריך לשמר עיניו מראות ברע, משום דעינא ולבא סרסורי עברה גינהו (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה), ואם לא עשה להם שמירה כראוי כל הגוף נגדר אחריהם (במדבר י ב, זוהר ח"ב ריח.).

(פיתוחי חותם, פרשת אמור ד"ה ולקחתם לכם)

יִרְבֶּה בַּסְחוּרָה, כְּמֵאִמֵר הַתְנָא (אבות פ"ב מ"ה) וְלֹא כָל הַמְרַבֶּה בַּסְחוּרָה מַחֲכִים, וְאֵמֵר גַּם כֵּן (שם פ"ד מ"י) הוּי מִמַּעַט בְּעֶסֶק וְעֶסֶק בַּתוֹרָה [וכו']:

זֶהוּ פִּגְמַת הַפְּסוּקִים: וַיֹּאמֶר אֱלֵעָזָר הַכֹּהֵן, אֱלֵעָזָר הוּא יֵצֵר הַטּוֹב שֶׁשָּׁלַח הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעֹזֵר אֶת הָאָדָם וְלַהוֹדוֹת לוֹ דֶּרֶךְ טוֹבָה וְיִשְׂרָה, קָרִי בַּה 'עֹזֵר אֵל, 'עֹזֵר' הֵבֵא לָאָדָם מֵאֵל, הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא מְשֵׁרֵת מֵאֵת ה'. אֵל אֲנֹשִׁי הַצְּבֵא, הֵם שְׂרָצוּ לְצֵבֵא צְבֵא לְעֲשׂוֹת מַלְחָמָה עִם יֵצֵר הָרַע וְלַעֲסֵק בַּתוֹרָה לְשִׁמְיָה, זֶהוּ הַבָּאִים לְמַלְחָמָה, הִיא מַלְחָמָתָהּ שֶׁל תוֹרָה, וְבַה נְמִי גִלְחָמִים עִם יֵצֵר הָרַע וּמִנְצָחִים אוֹתוֹ. זֹאת חֻקַּת הַתוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה, דְּהֵינָה, אִם תִּרְצוּ [ש']תִּזְכּוּ לַתוֹרָה וְתִהְיֶה חֻקְיָהּ בְּכֶם כְּרֹאֵי, קִימוּ אֵלֶּה הַתְנָאִים:

לא ירדוף אחר כסף וזהב

אֵךְ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַכֶּסֶף [אֶת הַנְּחֹשֶׁת אֶת הַבְּרָזִל אֶת הַבַּדִּיל וְאֶת הַעֲפָרַת]. אֵךְ לִשׁוֹן מַעוּט, אוֹמֵר לָהֶם יֵצֵר הַטּוֹב, מַעֲטוּ אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְלֹא תִרְדְּפוּ אַחֲרֵיהֶם: תַּחֲלָה לֹא יִהְיֶה בְּכֶם לְהִיטֵת הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף, כִּי הַלְהוּט אַחֲרֵי הַבָּלִי הַעוֹלָם לֹא שִׁיךְ שִׁיזְכָּה לְכַתֵּר תוֹרָה:

(פיתוחי חותם, פרשת מטות)

הַמִּים עֲצָמָם נִרְמָזָה בָּהֶם הַעֲנֹה, דְּכִמּוֹ שֶׁהַמִּים אֵינָם הוֹלְכִים רַק לְמָקוֹם נְמוּךְ וְשֹׁפֵל (תענית ז.), כֵּן יִתְנַהֵג הָאָדָם לְהִיטֵת נְמוּךְ וְשֹׁפֵל:

וּבִזְוָה יִתְנַהֵג בֵּין בְּעֲלֵי תוֹרָה בֵּין בְּעֲלֵי עֲנֹה כֹּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, כְּדִי כְּשִׁיבּוֹא הַשֶּׁבֶת יִכּוֹלִים לְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת קְדוּשָׁתוֹ בְּנִקְלָה. זֶהוּ שְׂאוֹמֵר לָהֶם וּכְבֻסָּתָם בְּגִדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטַהֲרָתֶם, בְּגִדֵיכֶם הֵם נֶפֶשׁ רוּחַ נְשִׁמָּה שְׁלִכְכֶם, דְּהֵינּוּ יִהְיֶה נֶפֶשׁ רוּחַ נְשִׁמָּה שְׁלִכְכֶם מִתְקַנְיָם וְטַהוּרִים בַּיּוֹם הַשָּׁבוּעַ, אִזּוּ וְאַחֲרַיִם תְּבִאוּ אֶל הַמַּחֲנֶה, הַמַּחֲנֶה קָרִי בֵּיהַ 'הַמַּחֲנֶה', שֶׁהוּא שֶׁבֶת קָדֵשׁ שֶׁהוּא יוֹם מְנוּחָה הַשְּׁקֵט וּבִטְחָה:

(מחשוף הלבן פרשת מטות)

הרוצה לעסוק בתורה, לא יתאוה לממון

וַיֹּאמֶר אֱלֵעָזָר הַכֹּהֵן אֵל אֲנֹשִׁי הַצְּבֵא הַבָּאִים לְמַלְחָמָה זֹאת חֻקַּת הַתוֹרָה וְגו' (במדבר לא כא-כד). אֲפֹשֶׁר לְרַמֵּז, דְּבֵא לֹמֵר עַל הַרוּצֵה לְעֶסֶק בַּתוֹרָה, דְּצָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ תַּאֲוַת קְבוּץ הַמָּמוֹן, דָּאֵם לְהוֹט אַחֲרַיִם הַמָּמוֹן לֹא שִׁיךְ שִׁיְהִיָּה דַעְתוֹ מִיֵּשֵׁב לַתוֹרָה, וְאֶפְלוּ הוּא נִתְּנָה מִיַּגִּיעַ כְּפִי, לֹא

הַשְּׁבִיעִי וְטַהֲרָתָם וְאַחֲרַיִם תְּבִאוּ אֶל הַמַּחֲנֶה. בֵּא לְרַמֵּז, דְּכָל תְּקוּן זֶה, הוּא כְּדִי (לְהַזְהִיר) [לְהַחֲזִיר] הַנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשִׁמָּה לְמָקוֹמָם שֶׁחָצְבוּ טַהוּרִים וְקְדוּשִׁים כְּרֹאֵי (שבת קנג.). זֶהוּ שְׂאוֹמֵר וּכְבֻסָּתָם בְּגִדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטַהֲרָתֶם, הֵנָּה עוֹלָם הֵבֵא נִקְרָא יוֹם שְׁכָלוֹ שֶׁבֶת (תמיד פ"ז מ"ד), וְכֵא לְהוֹדִיעַ לְבַנֵּי אָדָם, תִּדְעוּ שֶׁעוֹלָם הֵבֵא שְׁכָלוֹ שֶׁבֶת, צְרִיכִים בְּגִדֵיכֶם שֶׁהֵם נֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה שְׁלִכְכֶם לְהִיטֵת מְכַבְּסִים וְנִקְיִים וְטַהוּרִים, אִזּוּ וְאַחֲרַיִם תְּבִאוּ אֶל הַמַּחֲנֶה, זֶה מַחֲנֶה שְׁכִינָה:

(פיתוחי חותם פרשת מטות)

המכין עצמו לשבת יקבל בה תוספת קדושה

וְכָל אֲשֶׁר לֹא יָבֵא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוֹ בְּמִים (במדבר לא כג). דְּהֵינּוּ מִי שֶׁאֵינּוּ בְּעַל תוֹרָה מַה הִיא תְּקַנְתּוֹ, יֵאָחַז בְּמַדַּת הַעֲנֹה וְדִי לוֹ, דְּכַתִּיב (תהלים נא יט) 'זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשִׁבָרָה, וְזֶהוּ וְכָל אֲשֶׁר לֹא יָבֵא בְּאֵשׁ שֶׁהִיא הַתוֹרָה, תְּקַנְתּוֹ הִיא תַּעֲבִירוֹ בְּמִים הִיא הַעֲנֹה שֶׁרַמְזוּ בְּאֵךְ בְּמִי נִדָּה, וְזֶהוּ תַּעֲבִירוֹ בְּמִים, דְּהֵינּוּ הַמִּים הָאֲמוּרִים שֶׁנִּרְמָזָה בָּהֶם הַעֲנֹה. וְגַם

הרבי והחשמלאי מצאו את עצמם בצד השני של התעלה, מעכלים שהם עודם כאן, ובניגוד לתחזיות - הלא הם חיים וקיימים. הם הביטו אחד בשני, ואז אמר החשמלאי לרבי: 'רבי, אני נטלתי כוחות לקפיצה מכך שראיתי שהרבי שרד. תפסתי את עצמי בשולי גלימתו של הרבי, קפצתי ועברתי! אבל מנין היו לרבי הכוחות לעמוד במשימה המורכבת הזו?'

עיניו של הרבי נעצמו בדבקות, והוא השיב דברים כהווייתם: 'דעתי שאין לי סיכוי בכוחותיי הדלים. לכן כשקפצתי, משכתי את ידיי קדימה וחשתי כאילו אני אוחז בשולי טליתו של אבי, ואבי אוחז בשולי טליתו של זקני, וכך הלאה - כל דור ודור בהיסטוריה שלנו מחזיק בדור הקודם, עד אברהם, יצחק ויעקב המחזיקים בכיסא הכבוד. חשתי שכל הדורות מושכים אותי כשרשרת חזקה קדימה, וכך צלחתי את הקפיצה...'

הגאון רבי אשר קובלסקי שליט"א: וככל שנדבק בדרך הזו, ככל שנתחבר לדורות הקודמים, ככל שנחוש שיש לנו אחריות כלפיהם וכלפי הדורות הבאים - כך נצליח להתמודד בגבורה עם כל ניסיונות החיים, ולגדל דורות ישרים מבורכים הממשיכים את המסורת המפוארת!

מהצד האחד של התעלה, ובאורח פלא ממש הצליח להרים את גופו לגובה רב, עד שצנח על הרצפה - בצד השני של התעלה. חיי ניצלו!

ובעת שהרבי התנער מהאבק ומהמכות הקלות שספג מהחבטה על הרצפה, קפץ אחריו היהודי החשמלאי. הלה התעודד בראותו שהרבי צלח את הקפיצה, ולבו נמלא כוחות וגבורה. גם הוא קפץ בגבורה לגובה רב ומשך את גופו קדימה, וגם הוא הצליח לעבור לצד השני, וחיי ניצלו!

הרבי והחשמלאי מצאו את עצמם בצד השני של התעלה, מעכלים שהם עודם כאן, ובניגוד לתחזיות - הלא הם חיים וקיימים. הם הביטו אחד בשני, ואז אמר החשמלאי לרבי: 'רבי, אני נטלתי כוחות לקפיצה מכך שראיתי שהרבי שרד. תפסתי את עצמי בשולי גלימתו של הרבי, קפצתי ועברתי. אבל מנין היו לרבי הכוחות לעמוד במשימה המורכבת הזו?'

עיניו של הרבי נעצמו בדבקות, והוא השיב דברים כהווייתם: 'דעתי שאין לי סיכוי בכוחותיי הדלים. לכן כשקפצתי, משכתי את ידיי קדימה וחשתי כאילו אני אוחז בשולי טליתו של אבי, ואבי אוחז בשולי טליתו של זקני, וכך הלאה - כל דור ודור בהיסטוריה שלנו מחזיק בדור הקודם, עד אברהם, יצחק ויעקב המחזיקים בכיסא הכבוד. חשתי שכל הדורות מושכים אותי כשרשרת חזקה קדימה, וכך צלחתי את הקפיצה...'

את הסיפור סיפר אותו חשמלאי יהודי, שזכה לשוב בתשובה שלימה ושב לכור מחצבתו, ומפיו פורסם הסיפור בגיליון הנפלא 'אמרי מנחם', כדי ללמדנו: בעולם מלא באתגרים ובניסיונות, אין לנו כח ועוצמה לעמוד בניסיונות, אלא להחזיק חזק בשולי הגלימות של הדורות הקודמים, ולמלא את עצמנו בכוחות וגבורה כדי להתגבר על כל הניסיונות

ברגן-בלזן ראויים להיקרא 'חיים'...

יום אחד נקראו דיירי הבלוק של הרבי מבלאזוב לתרגיל הנורא. הרבי יצא מהבלוק ועמו החשמלאי היהודי, ושניהם הבינו היטב שקיצם קרב כנראה. החשמלאי היהודי אף לחש לרבי: 'מי ייתן לכם כוחות לשרוד קפיצה כזו? הרי הדבר בלתי אפשרי בעליל!' - בהתייחס לכך שהרבי היה צנום וחיוור, וכוחותיו בל עמו... אולם הרבי לא חשש ולא חרד, הן אחת היא לו לשרוד את הקפיצה או למסור נפשו על קידוש ה'...

הכל נעמדו בתור הארוך, כשהקלגסים צופים במחזה וקול צחוקם המרושע מהדהד. היהודים החלו לקפוץ אחד אחרי השני, וכצפוי - רובם נפלו פנימה ומכונת הירייה שלחה בם את כדוריה. רק מעטים שרדו ועברו לצד השני. ואז הגיע תורו של הרבי, שלפני הקפיצה לחש בקול חרישי: 'הגני מקבל על עצמי למסור נפשי על קידוש שמו יתברך' - - -

ואז ניתן האות, והרבי קפץ אל על. גופו היה כעלה נידף, משקלו היה מועט במיוחד, וכוחותיו רחוקים מהיכולת לעמוד במשימה. הוא נותר

מחנה ברגן-בלזן היה אחד המקומות הנוראיים ביותר עלי אדמות, בתקופה הנוראה ביותר בהיסטוריה היהודית. רבבות יהודים עברו בו בדרכם למותם על קידוש ה', ה' ייקום דם עבדיו השפוף. אחד היהודים החשובים ששהו במחנה היה הרה"ק רבי ישראל שפירא ז"ע - האדמו"ר מבלאזוב, שלימים ניצל מהתופת והקים את חצרו בבורו פארק שבארצות הברית.

בתקופת שהות הרבי במחנה, שהה בדרגש שלצידו יהודי, חשמלאי במקצועו, שתלאות התקופה גרמו לו קשיים וניסיונות באמונה עד שפרק מעליו עול תורה ומצוות, והוא הרבה לשוחח עם הרבי על כך. הרבי השתדל להסביר לאותו יהודי טועה ותועה כי אדרבה, נצח ישראל לא ישקר, וכי ניתן לראות את יד ה' גם בעומק האפלה...

באחד הימים בחרו הנאצים ימ"ש באכזריותם שלא ידעה שובע, להוסיף התעללות על ההתעללות השגרתית ביהודי המחנה, ופצחו בתרגיל 'התעמלות' נוראי: הם ביקשו מיהודי המחנה לחפור תעלה עמוקה ורחבה, ומדי בוקר היו קוראים לכמה עשרות יהודים להתייצב בצד אחד של התעלה ולקפוץ לצד השני בלי ליפול לתוכה. מכונת ירייה הוצבה על גדות התעלה, וכל מי שקפץ מצד אחד לשני ולא צלח אלא צנח - לחיצה אחת על מכונת הירייה היתה שולחת אותו לגן עדן...

היהודים היו מזוי רעב ושחופי גוף. סיכוייהם לצלוח את תרגיל ההתעמלות האכזרי היו נמוכים. מדי יום נקראו עשרות יהודים להיות 'חומר משחק' לנאצים האכזריים, ונאלצו לנסות לצלוח את הקפיצה. רובם לא שרדו, צנחו לתוך התעלה, ה' ייקום דמם. מעטים הצליחו במשימה המורכבת, וזכו בחיים - עד כמה שחיים במחנה

אוצרותיהם של מגידים

גבורה עם כל ניסיונות החיים, ולגדל דורות ישרים מבורכים הממשיכים את המסורת המפוארת!

הגאון רבי אשר קובלסקי - פניני פרשת השבוע

אפשר להקפיד על קביעות עתים לתורה, אפשר גם אפשר להיות יהודים טובים ובעלי מידות שמתנכים את הדורות הבאים להמשך המסורת! וככל שנדבק בדרך הזו, ככל שנתחבר לדורות הקודמים, ככל שנחוש שיש לנו אחריות כלפיהם וכלפי הדורות הבאים - כך נצליח להתמודד

הבה נהרהר במסורת אותה אנו ממשיכים. הבה נחוש את כובד השליחות המוטלת עלינו. הבה נרגיש כיצד אבותינו וזקנינו מביטים בנו, נוסכים בנו כוחות, ומייחלים לראות שגם בדור כזה אפשר להתגבר על ניסיונות בשמירת העיניים והדיבור, אפשר לחוש קרבת ה' בעת התפילה,

לא בכדי, נמנעת העיתונות החרדית מלדווח על מקרי רצח והתאבדות! אבל גם באותן ידיעות שהן נחוצות ומועילות עושה התקשורת שימוש לרעה, וגם אליהן יש להתייחס בחשדנות ובביקורת. למה הכוונה? לכלל זהירות בדרכים, הנאמר בפרשתינו: "עד אחד לא יענה בנפש למות" (בפרשתנו לה, ל). וכוונת הפסוק לומר, "שהזהר העד שלא לדבר בדינו של זה שהוא מעיד עליו (כלומר לא לחוות דעה). ואפילו הוא חכם או יודע, לא יהא העד דיין ומורה. אלא יעיד במה שראה - וישתוק, והדיינים יעשו על פי עדותו כפי מה שייראה להם" (ספר המצוות לרמב"ם ל"ת רצא). כלומר: יש לשמור על הפרדת רשויות. העד - ידווח, ותו לא. את המסקנות - ישאיר לדיינים!

הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א: התקשורת תפקידה להביא דיווחים מן השטח, להעיד, למסור אינפורמציה. את המסקנות, את הניתוח, את פירוש המשמעויות - ישאירו לנו, לקהל הקוראים והמאזינים. וזהו חטאה הגדול של התקשורת.

החריג לגורמה - איך הם יושגים בשקט בלילות? לא בכדי, נמנעת העיתונות החרדית מלדווח על מקרי רצח והתאבדות וכיוצא בהן! אבל גם באותן ידיעות שהן נחוצות ומועילות עושה התקשורת שימוש לרעה, וגם אליהן יש להתייחס בחשדנות ובביקורת.

למה הכוונה? לכלל זהירות בדרכים, הנאמר בפרשתינו: "עד אחד לא יענה בנפש למות" (בפרשתנו לה, ל). וכוונת הפסוק לומר, "שהזהר העד שלא לדבר בדינו של זה שהוא מעיד עליו (כלומר לא לחוות דעה). ואפילו הוא חכם או יודע, לא יהא העד דיין ומורה. אלא יעיד במה שראה - וישתוק, והדיינים יעשו על פי עדותו כפי מה שייראה להם" (ספר המצוות לרמב"ם ל"ת רצא). כלומר: יש לשמור על הפרדת רשויות. העד - ידווח, ותו לא. את המסקנות - ישאיר לדיינים! לענייננו, התקשורת תפקידה להביא דיווחים מן השטח, להעיד, למסור אינפורמציה. את המסקנות, את הניתוח, את פירוש המשמעויות - ישאירו לנו, לקהל הקוראים והמאזינים. וזהו חטאה הגדול של התקשורת. הם המדווחים, הם הפרשנים, הם הלועסים ומעכלים עבורנו את הידיעות, את משמעותן, את השלכותיהן, את ההתייחסות אליהן, בנסיון בוטה להטות את דעתנו לדעת הכתבים והשדרנים שאיש לא מינה לעצב את דעת הקהל!

הגאון רבי שלום מאיר וולך - וקראת לשבת עונג

מיותרת. אלו ידיעות מזיקות ומשחיתות. ראשית כל, הן מזהמות את המוח, והופכות אותו למיצבור של אשפה. שכן ידועה אימרתו של הבעל שם טוב זצ"ל: "במקום שהאדם חושב - שם הוא". ממילא הופכים הקוראים והצופים להיות שותפים סבילים לכל מה שהם קוראים, שומעים ורואים. לכל מעשי הרצח, ההתעללות, הזוועה והפשועה. והסיבה השניה, החמורה לא פחות: הדיווח השוטף, המציף, הופך את הפשע והזוועה, החולי והסטייה, לגורמה! ואמצעי התקשורת עצמם מודעים לכך! לכן הפסיקו בשעתו לדווח על חציית הגבול לפטרה, אל "הסלע האדום", כי הדיווח עודד את בני הגויער לחקות זאת. ובמשך תקופה ארוכה קראו להתאבדות בשם "נסיונות טרגדיות", מאותה סיבה. אז הם מודעים לאפקט של הידיעות, הנתונות לגיטימציה והופכות את

ועד אחד לא יענה בנפש למות (לה, ל). רבים יש טענות כנגד התקשורת, הכתובה והמשודרת. מאשימים אותה בהרס החינוך, בהרעלת החברה, בהידרדרות המוסר, במה לא? אך הבה נהיה הוגנים, ונודה על האמת: התקשורת נחוצה, ותפקידה חיובי וחינוכי. היא ממלאת את החסר, ועובדה שרבים כל כך נזקקים לה. התקשורת, כשמה כן היא, תפקידה ליצור קשר בינינו לבין העולם. וקשר זה הרי נחוץ הוא. אנו רוצים לדעת מה קורה סביבנו, מעוניינים להתעדכן במה שנעשה ולעקוב אחר ההתרחשויות. על כך, מגיעה תודה לכלי התקשורת. הם מחזיקים אצבע על הדופק ומספרים לנו מה קורה בארץ ובעולם, בחברה ובכלכלה, במדיניות חוץ ופנים. אם כן, על מה יצא הקצף, מה הן הטענות? נתמקד בשתיים מהן.

בראש ובראשונה, הראש שלנו איננו פח האשפה של העולם! המלחמה ביוגוסלביה, המירוץ לנשיאות ארצות הברית, האפרטהייד בדרום אפריקה - אלו הן ידיעות, המעדכנות אותנו בנעשה בעולמנו, ניחא.

אבל מטורף שהתבצר על גג בית במניווקי וטבח בעוברים ושבים, מסומם ששדד בניו יורק, ומושחתי החברה שעלו מתהומות הביבים וערכו מצעד בווישינגטון - למה לנו לדעת זאת?!

מדוע להלעיט אותנו ברקב החברה, בתהומות החטא והפשע, בסחי ובמיאוס? ובעצם, השאלה אינה למה לי לדעת זאת? אין זו סתם ידיעה

אוצרותיהם של מגידים

אברך צעיר סמוך על שולחן חותנו, שהיה צריך להתייצב לעבודת הצבא, והסתתר שם בבית חותנו, פעם אחת שמע שבאים לחפשו, הלך ולבש בגדי שבת וישב ללמוד בחצר הבית, והחיילים חפשו אחריו בכל רחבי הבית, וגם בחצר הבית, אך בדרך נס לא ראוהו...

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: גודל מעלת בגדי שבת המצילים את האדם מידי רודפו, ומעשה שהיה אצל הרה"ק המהר"ש מבעלזא זי"ע.

להגיע למדרגת 'אל תוודעי לאיש', להיות רואה ואינו נראה. ע"כ.

ועל פי זה אפשר לומר, שכן היה גם במלחמת מדין, שבני ישראל היוצאים למלחמה לבשו בגדי שבת ועל ידי כן נעשו רואים ואינם נראים. וזהו שאמרו למשה רבינו 'עבדיך נשאו את ראש', היינו כאשר נושאים ומגביהים את אותיות 'ראש' ומתגלה האותיות שאחריהם, נמצא תיבת 'שבת', (שאחר אות ר' הוא אות ש', אחר א' אות ב', אחר ש' אות ת'), ואמרו שלבשו את בגדי השבת, וממילא 'לא נפקד ממנו איש', כי היו רואים ואינם נראים.

(הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א – נר המאיר)

עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו איש (לא, מט).

אפשר לפרש, בהקדם מעשה שהיה אצל הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, כאשר היה אברך צעיר סמוך על שולחן חותנו, ובאותו זמן היה צריך להתייצב לעבודת הצבא, והסתתר שם בבית חותנו, פעם אחת שמע שבאים לחפשו, הלך ולבש בגדי שבת וישב ללמוד בחצר הבית, והחיילים חפשו אחריו בכל רחבי הבית, וגם בחצר הבית, אך בדרך נס לא ראוהו. כשיצאו שאלוהו בהתפעלות היאך פעל נס זה, אמר 'הרי זה פסוק מפורש במגילת רות (ג, ג), וְרָחַצְתָּ וְסָכַתְּ וְשַׁמְתָּ שְׂמִלְתֶּךָ עֲלֶיךָ, וְרָדַתְּ הַגֵּרָן אֶל הַתְּדַעֲי לְאִישׁ. וּפִרַשׁ רִשׁוֹ שֵׁם 'שְׁמַת שְׂמִלְתֶּךָ, בגדים של שבת'. הרי שאם לובשים בגדי שבת, אפשר

אוד החיים המבואר

במתיקות ועריבות טוב התורה

אוד החיים המבואר

אוד החיים המשולב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

אוד החיים המבואר

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

האם מותר לרחוץ בים בימי בין המצרים | קטן שסיים מסכת בתשעת הימים האם מותר לגדולים לאכול בשר | ברכת שהחיינו על פרי בבין המצרים | קניית בגד או רהיט חדש בתשעת הימים | חיסון לילד בימי בין המצרים | ניתוח | צינתור בג' השבועות | נסיעה בסמוך לגבול | רחיצה בים בבין המצרים

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

בדוחק שהסכנה קרובה יותר בימים אלו, ובפרט כשכוונתו להתענג ואין כאן משום "שומר מצוה לא ידע דבר רע" לתלות בה, ולכן נראה כמ"ש שראוי למנוע להתרחץ בחוק אף שלא מצאתי הדין מבואר כן באחרונים.

וכעין זה נראה דמה שנהגו באיזה מקומות לחמם מקואות כרגיל וחסם מאד גם בתשעת הימים, עלולים ח"ו לצאת שכרן בהפסידן, ואף שלצורך טבילה הותר לחמם קצת שבלאו הכי ימנעו לטבול, לא הותר ח"ו בחמין ממש דהוה להתענג ואסור גם במקום טבילה, ואדרבה כ"ש שכשעוסק בטהרה יזהר לא לעבור על מנהג ישראל לא להתענג בחמין מפני אבילות בית קדישינו ותפארתינו, וכבר הזהירו ע"ז גדולי עולם זצ"ל אבל בעוה"ד בכמה מקומות נעשית כהיתר.

ים, וא"כ רצונם להתיר משום דצורך מצוה הוא, מ"מ לצורך הבריאות אין צורך להיכנס

רחיצה בים בימי בין המצרים

שאלה: האם מותר לרחוץ בים בין המצרים?

תשובה: לכאורה אין בזה איסור, ואין לנו לגזור גזירות מעצמינו, ובארץ ישראל המנהג פשוט גם באמצע השבוע וכ"ש בע"ש להתרחץ בים, ולא נמנעים אלא בתשעת הימים, ולדעתנו מותר להתרחץ בים, אבל לא לשוט עמוק עד קרוב לקומת איש שהימים האלו ר"ל הם מסוגלים לסכנה ח"ו, וכ"מ במקור חיים הנדפס מחדש שחושש לכך, ובכל השנה לא חיישינו לסכנה רחוקה, אבל בימים אלו ראוי למנוע וכמבואר בש"ע ס"ס תקנ"א.

הן אמת שטוענים שזהו ענין בריאות במי

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רבה של שכונת רמת אלחנן בבני ברק

בתשעת הימים האם יכולים מנין גדולים לאכול בשר, או כיון שקטן אינו מצווה על תלמוד תורה, אי אפשר לאכול בשר?

כמו כן יש להסתפק מה הדין כשקטן סיים מסכת בערב פסח, האם זה פטור גם בכורים גדולים מחיוב התענית בערב פסח, או לא כיון שהקטן אינו חייב במצות תלמוד תורה?

תשובה: בשו"ת מהר"ם שיק (א"ח סימן רסט) כתב שקטן העושה מצוה, אף שאינו מצווה ואין לו דעת, מכל מקום יש לו שכר כהעושה מצוה שאינו מצווה.

קטן שסיים מסכת בתשעת הימים האם מותר לגדולים לאכול בשר

שאלה: כתב הרמ"א (סימן תקנ"א ס"י)

שבסיום מסכת בתשעת הימים מותר לאכול בשר, וכתב המשנ"ב (ס"ק עג) שמוותרים לאכול גם אותם שלא למדו עמהם, אם בשאר הימים היו גם באים לסיום.

ויש להסתפק מה הדין בקטן המסיים מסכת

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

בתורה שהוא ככהן גדול, ת"ל אשר יעשה אותם האדם וחי בהם' כהנים ולוים וישראלים לא נאמר אלא אדם הא למדת שאפילו נכרי ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול, ומסיק שמכל מקום אינו מקבל שכר כמי שאינו מצווה ועושה. וא"כ כיון שאינו מצווה ועושה למה הוא ככהן גדול שעושה המצוה כמצווה ועושה, אלא על כרחך שלגבי העמדת העולם בזכות המצוה שניהם שוים, ורק לגבי קבלת שכר, כיון שיש לו יצר הרע יקבל שכר נוסף.

ונראה שלא מבעיא לשיטות שהקטן מקיים מצוה דאורייתא כשלומד, שאפשר לסמוך על הסיוע שעושה, אלא גם אם אינו מקיים מצוה, מכל מקום אביו מקיים המצוה, והרי זה שמחה גדולה, ובפרט שגם מי שאינו מצווה ועושה קיים מצוה.

מצווים על המצוות, אלא שהם פטורים מהעונש כיון שהתורה חסה עליהם א"כ גם הם מצווים ולכן על פיהן עומד העולם.

ובשור'ת ארץ צבי (סימן טז) תירץ על פי מה שכתב האבני נזר (יו"ד ח"ב סימן שלט אות ט) שקטן הגימול חשיב הוא עצמו מתחייב במצות מילה ומקיים המצוה, ואם כן אפשר שקטן מקיים מצוה דאורייתא בתלמוד תורה כיון שמצוה על אביו ללמדו, ולכן העולם מתקיים על לימוד תורתם כיון שהם גם מקיימים מצות תלמוד תורה. ואולי אפשר לתרץ שלגבי קיום המצוה, המצווה ועושה ושאינו מצווה ועושה דינם שווה, ומחזיקים את העולם בשווה, ורק לגבי השכר, שאינו מצווה ועושה מקבל פחות מהמצווה ועושה, כיון שאין לו יצר הרע, וראיה לזה, מהנאמר בבבא קמא (דף לח ע"א) ר"מ אומר מנין שאפילו נכרי ועוסק

והנה נאמר במסכת שבת (דף קיט ע"ב) אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה, אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן, אמר ליה רב פפא לאבביי דידי ודיך מאי, אמר ליה אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא.

והקשו המפרשים איך יתכן שהעולם עומד על הבל פיהם של תשב"ד והלא אינם מצווים ועושים, ונאמרו בזה כמה תירוצים, ובמשנת רבי אהרן (ח"ג עמוד קד) תירץ שבשביל להעמיד את העולם אין צריך מצות תלמוד תורה, אלא צריך לימוד תורה בפועל, וזה יש גם כאשר קטנים לומדים, וכשלומדים בלא חטא זה המעלה המעמידה את העולם.

ובעין אליהו (שבת שם) תירץ על פי דברי הגמרא בסנהדרין (דף נה ע"ב) שגם הקטנים

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

מקורות להרחבה: הרמ"א בסימן תקנ"א ס"ז כתב דאסור לקנות בגדים חדשים, ומוסיף המשנ"ב שם ס"ק מ"ט דאפילו אם דעתו שלא ללבוש הבגד עד אחר ט' באב אסור, והמ"א בסימן תקנ"א ס"ק ח כתב דנהגו לעשות בגדים חדשים לצורך גישואין, והמשנ"ב בסימן תקנ"א ס"ק י"א אם יש יריד והוי דבר האבד מותר לקנות אם הוא מוצא בזול יותר,

ולגבי רהיט כתב השו"ע בסימן תקנ"א ס"ב מראש חודש עד התענית ממעטין במשא ומתן, וכתב המשנ"ב דכל שאין צריך לדירתו אלא עושה להרווחה בעלמא אסור, משמע דדברים שצריך לדירתו מותר, וברמ"א שם כתב דלצורך מצוה שרי, ולכן לקנות רהיטים לבית כנסת, או דברי מצוה כגון מזוזה וכדו' מותר.

וכתב בספר הליכות שלמה (מועדי השנה) פרק י"ד אות כ"ב דבמקום הצורך יש להתיר קניית רהיטי בית, כגון ארונות מטבח וכדו', בתשעת הימים, אם יגיעו לביתו לאחר ט' באב. וכן אם הזמין קודם אסור לקבלם עד אחר ט' באב (אגרות משה ח"ג סימן פ"ב).

באב מותר לברך ולאכלו בין המצרים. ומוסיף המשנ"ב שם ס"ק ק"א שאם יכול לשמור הפרי עד שבת ולא יתקלקל ימתין לשבת, (ובספר משפט אבידה בהשמטות ומילואים סימן רס"ט לומד מדברי הרמ"א שאף המוצא אבידה בבין המצרים מברך שהחיינו)

וחולה או אשה מעוברת מותרים לאכול הפרי בלי לברך שהחיינו (משנ"ב שם ס"ק צ"ט).

קניית בגד או רהיט חדש בתשעת הימים

שאלה: האם מותר לקנות בגד או ריהוט בתשעת הימים?

תשובה: אין קונים בגד חדש בתשעת הימים, ובמקום הצורך כגון לצורך גישואין שמתחתונים מיד אחר תשעת הימים, או במקום הפסד, יש להקל לקנות אבל ילבש אחר ט' באב.

ורהיט יש להתיר במקום הצורך אם יגיע לביתו אחר ט' באב. וכן אם הזמין קודם תשעת הימים אסור לקבלם עד אחר ט' באב.

ברכת שהחיינו על פרי בבין המצרים

שאלה: האם מותר לברך ברכת שהחיינו על פרי בבין המצרים, ואם אסור אז לא לאכול את הפרי או לאכול בלי לברך שהחיינו?

תשובה: טוב ליהזר מלומר ברכת שהחיינו בבין המצרים, וממילא לא יאכל הפרי, ויש מקילין בשבתות. ועפ"י האר"י ז"ל אין לברך אפילו בשבת, ועל פדיון הבן וכן על מצוה עוברת מברכים שהחיינו.

מקורות להרחבה: כתב השו"ע בסימן תקנ"א סעיף יז שטוב ליהזר מלומר שהחיינו בבין המצרים על פרי או מלבוש, אבל על פדיון הבן אומר ולא יחמיץ המצוה, וכתב המשנ"ב שם ס"ק צ"ט דממילא לא יאכל הפרי ולא ילבש הבגד, ובבאר היטב שם ס"ק ל"ח הביא דבשתות שבבין המצרים מותר (לברך על פרי), ובכתבי האר"י אסור אפילו בשבת, ואם חל"ז בתמוז בשבת ונדחה מותר לכ"ע. וכתב הרמ"א שם שפרי שלא ימצא אחר ט'

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

לסכנה מלבד מה שפסק בשלחן ערוך (תקנ"א) לא
ללכת יחידי בין חמה לצל, ולא להכות התלמידים.

רחיצה בים בבין המצרים

שאלה: האם מותר עד תשעה באב לרחוץ
בים ובבריכה, ומה דין מוזיקה המושמעת במקום.

תשובה: מותר, ואין בזה בעיה משום סכנה
(תקנא, יח). ואף אם מושמעת מוזיקה מהרמקול
מסוכת המציל, ובלבד שלא מתכוון ליהנות מזה.
כמבואר בר"ן (פסחים כה, ב) "הנאה הבאה לו
לאדם בעל כרחו מותרת - היא שלא בא לכאן
בשבילה, אלא ממילא היא באה לו" וכשהגיע
לרחוץ בים, הרי לא בא לשמוע את המוזיקה ואף
אינו צריך לאטום אוניו משמיעתה כעין החכמת
אדם (הובא בחפץ חיים - במ"ח ו, יד) כיון
ששמיעת ניגוני עבודה זרה אסורה ויש להימנע
ממנה, אך מוזיקה זו מותרת אלא שיש בה סתירה
לאבלות, וכל שבאה לו בעל כרחו ואינו מתכוון
לשמיעתה אין סתירה לאבלות (ציוני הלכה -
אבלות תצח).

תשובה: רבינו הגר"ש אלישיב לא חשש
לזה כלל.

נסיעה בסמוך לגבול

שאלה: ברצוני לנסוע לבקר את אחי
המתגורר בסמיכות לגבול, האם יש בזה סכנה
שטוב להימנע ממנה בימי בין המצרים.

תשובה: יש לברר אם הוא מקום סכנה בכל
ימות השנה, יש להימנע, שהרי המכניס עצמו
למקום סכנה מנקים לו מזכויותיו. ובאם אין בזה
סכנה לימים רגילים, אין לחשוש יותר בימים אלו

ניתוח

שאלה: האם ראוי לעשות ניתוח שאין בו
סכנה בתשעת הימים.

תשובה: בכל ניתוח קיימת סכנה מסוימת,
ואם אפשר לדחות את הניתוח כדאי משום "שאיין
מזל לישראל בימים אלו" (תענית כט, ב).

חיסון לילד

שאלה: האם מותר לעשות חיסון כמקובל
אצל ילדים ופעוטות.

תשובה: למרות שנדבקים מעט במחלה ואף
בעקבות כך עולה החום, מותר, כיון שאין בזה
סכנה. ומה שכתב השלחן ערוך להימנע מהכאת
התלמידים (תקנא, יח) הוא רק במכות שיש בהם
סכנה.

צינתור

שאלה: האם יש להמנע מלעשות צינתור בג
השבועות משום דאין בו מזל טוב לישראל.

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

פניני הלכה מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

מסכת גיטין דף סא-סז

תפילה על גוי חולה

בגמ': תנו רבנן מפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום (גיטין סא, א).

בשו"ע (י"ד סי' קנח ס"א), עובדי עבודה זרה אסור להצילם אם נטו למות, ואין לרפאותם אפילו בשכר, אם לא במקום איבה.

על כך כתב הגאון בעל כנסת הגדולה בספרו דינא דחיי (לאוין מה), שנראה לו שהרמב"ם היה רופא לישמעאלים בארץ מצרים, מפני שאין הישמעאלים עובדי עבודה זרה, וכל שאינו עובד עבודה זרה מותר לרפאותו אפילו בחנם, אף על פי שאין לחוש לו משום איבה.

והנה הגאון רבי יצחק עטייה בספר רוב דגן (קונטרס אות לטובה סי' מה), נשאל אם מותר ללחוש ולהתפלל על גוי חולה שיתרפא, והשיב, שאם הוא בידוע ומכירו שהוא מחסידי אומות העולם ושומר שבע מצוות של בני נח, פשוט מאד שמוותר לברכו ולהתפלל עליו שיתרפא, אבל אם הוא גוי רשע מבקש ממנו שיתפלל בעדו אע"פ שמפרנסים עניי עכו"ם, עכ"פ אם יוכל להשטמט כגון לומר שאינו יודע להתפלל אז ישמט, ואם אינו יכול להשטמט יתפלל עליו שיחזור למוטב ויתרפא, וכמו שאמרו בברכות (י). במעשה של ברודיא, יתמו חטאים ולא חוטאים, וכשם שמפרנסים עניי גויים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום כמבואר בסוגיין, כן יש להתיר להתפלל על גויים חולים שיתרפאו. ואפשר שיש גם חיוב להתפלל עליהם מפני דרכי שלום, ומה גם אם יהיה שעת רצון שיתרפא יהיה קידוש ה' בדבר, וגם אפשר שעל ידי כך יתגייד ויהיה גר צדק.

וכתב, ורב אחאי הרב הגדול כמהר"ר אליהו קצין הביא לנו ראייה ממעשה רב שאלישע הנביא ריפא את נעמן מצרעתו ועל ידי כך נעשה גר, וכל שכן בזמן הזה שאנו בגלות וצריכים אנו להם. והוסף, שבא מעשה לידי אביו הגאון הצדיק רבי יהודה קצין, שבא אליו גוי אחד ותנינוק מוטל בידו כמו פגד מת, ואחר שלחש עליו ובירכו נתרפא מיד ויצא ממות לחיים, ונעשה קידוש ה'. ומה שכתב מרן השולחן ערוך שאין לרפאותם אפילו בשכר אם לא במקום איבה, זהו לעובדי עבודה זרה ממש, אבל בזמן הזה שאינם עובדי עבודה זרה מותר, ובפרט במקום שיש איבה, שצריך להתפלל עליהם ולברכם. ועיין בשדי חמד (ככליים), מערכת ל כלל קיז) מה שכתב על דבריו.

על פי זה פסק הגאון רבי חיים פלאגי בשו"ת חיים ביד (סימן לג), ביהודי שיש לו שותף גוי ועושה לו טובות, וחלה הגוי שמוותר להתפלל עליו שיתרפא, והביא ראייה מדברי הרוב דגן הנ"ל, וכתב שמכל שכן בנידון דידן שעשה לו טובות, שלא להיות כפוי טובה שבודאי שמוותר לו להתפלל עליו. וכן עשה מעשה בגוי אחד שחלה

מותר לשנות, והנה בקובץ שערי תורה (ח"ד קיט) נשאלו בדבר אדם העושה שבתו חול, וקונה ומוכר בפרהסייה בשבת רח"ל, ומאיזך נזהר בדיני אבלות ואידע שנסתיימו ימי אבלו בשבת, ובא לשאול אם אומרים מקצת היום ככולו אם לאו, האם מותר לשנות ולהשיב לו שאין אומרים מקצת היום ככולו כדי להצילו מחילול שבת. ולאחר משא ומתן הסיקו שם שיש לומר לו את האמת.

בנידון דומה דן בשו"ת התעוררות תשובה (ח"א סי' לו) אם מותר לסובב ולהקדים את מחוגי המורה שעות כדי לזרז את בני הבית לקום בזמן לתפלה ולקריאת שמע. וכתב להביא ראייה מגמרא בשבת (קטו). ששמע שמוותר להטעות בדבר שכזה, אך דחה ראייה זו עיי"ש.

ספק זה הובא גם בקובץ האהל (שנה ג עמוד סו) בזה הלשון, בשיבתנו הק' הנני ממונה לפרקים לעורר את התלמידים בהשכמת הבוקר והיות שקורה שאחד מהתלמידים מתרשל לקום, ע"כ הנני רגיל להזיז את מחוגי המורה שעות קדימה להראות כאילו השעה מאוחרת כבר, ועי"ז לזרז את התלמיד בקימתו, ונתעוררתי כעת ע"ז אולי יש בזה משום גניבת דעת, ואף שהנני מתכוין לדבר מצוה מ"מ לא יכולתי להחליט אם אמנם מותר הדבר. ובהערות שם האריכו לדון בזה.

בשו"ת משנת יוסף (ח"ו סי' כז אות ג) כתב שמצד אחד גם מעשה שנראה כשקר אסור כמו שמוכח בשבועות (לא, א). אמנם מצאנו שבכדי לזכות את הרבים דהיינו כדי שיקבלו הלכה יש מתירים לשנות ולאמרה בשם רבו כדי שיקבלו

ונטה למות, ושלה הגוי לבקש מהרב שיתפלל עליו וכן עשה, וחלם הגוי שותפלת הרב עשתה פירות והיה קידוש ה' גדול על ידי כך.

כיוצא בזה בשו"ת בית שערים (חלק יורה דעה סי' רכט), העלה שמוותר להתפלל על חולים גויים שיחיו, על פי דברי הכסף משנה (ע"ז פ"י), שכל שאינו עובד עבודה זרה מותר לרפאותו ולהצילו ממייתה, ונכרים בזמן הזה אינם עובדי עבודה זרה כמבואר בגמ' (חולין יג): נכרים שבחוץ לארץ לאו עובדי ע"ז הן אלא מנהג אבותיהם בידיהם, ומכל שכן כשמבקשים להתפלל עליהם שנראה שמאמינים באלקי ישראל, והרי בן נח אינו מוזהר על השיתוף.

ועוד שלדעת מהרש"ל מותר להצילם ממייתה אלא שאינו מחוייב לעשות כן, ואפילו לדברי האוסרים אינו אלא מדרבנן, ועוד שאפילו נאמר שאסור לרפאותם, מכל מקום להתפלל עבורם מותר, כי השם יתברך יודע כל מעשה אדם ומחשבותיו וכל רז לא אניס ליה, ואם יודע שאין החולה הזה מקיים שבע מצוות לא ישמע תפלתו על החולה הזה, ואם יודע שהוא מקיים ותועיל תפלתו עליו הרי אז באמת מותר להצילו מרדת שחת. עיי"ש עוד שהאריך באריכות גדולה.

לכוון את המורה שעות בשעה מוקדמת כדי לזרז למצוה

בגמ': דאמר ליה חזי אי נגעת בה הדרא לטיבלא (גיטין סב, א).

בסוגיין מבואר שכדי שעם הארץ לא יחטא,

לשלוח מנות משום שמצות סעודה היא בגופו, ומשלוח מנות מצותו עכ"פ לכתחילה ע"י שליח כשמו כן הוא 'משלוח', וא"כ מצוה שבגופו קודמת למצוה שע"י שליח, וע"ד מליצה יש לומר מצוה בו יותר מבשלוחו ולאחר שאכל וקיים מצוה בו ישלח לרעינו. והביא שם עוד טעם עיי"ש. אולם עיי"ש מה שהביא מבסידור האר"י ז"ל, וביסוד ושורש העבודה (שער יב פ"ו) כתב שמתנות לאביונים יתן קודם התפילה, ומשלוח מנות יתן לאחר סעודת שחרית ויכוין לקיים מצוות הסעודה גם בסעודת שחרית, עיי"ש. וע"ע באז נדברו (ח"ו סי' סה).

נתן לחבירו יין לקידוש, אם יכול להשתמש בזה ביום חול

בגמ': האומר לשלוחו ערב לי בתמרים ועירב עליו בגרוגרות וכ" (גיטין סה, ב). מעשה שהיה בפלוני עשיר שנדר לתת לקרובו התלמיד חכם בכל ערב שבת יין לקידוש, אך קרובו חפץ לקיים המצוה בממונו ולקנות יין לקידוש מכיסו, ונפשו בשאלתו אם יש חשש בכך כיון שאת היין הוא מקבל על דעת שהוא ישתמש בזה לקידוש, ואם היה יודע העשיר שאינו משתמש בזה לקידוש דוקא לא היה נותן לו זאת, ומסתפק אם יש לחשוש בזה משום גזל. החוות יאיר (סי' רלב) נשאל בזה, והשיב להוכיח מדברי הטור (אור"ח סי' תרצד) שיש להקפיד שהעני לא ישנה במעות שניתנו לו במגבית פורים שבשביל זה קיבל את המעות צדקה, ולא יעשה במעות צרכים אחרים שלא לצורך סעודת פורים, על כן אסור לו גם כאן להשתמש במעות לצורך אחר.

במועדים חמנים (ח"ב סי' קפו) כתב, שלכאורה דבר פשוט הוא שאסור לאכול בפורים עד שמקיימים מצות היום דהיינו משלוח מנות, כמו שאסור לאכול לפני כל מצוה ואפילו מצוה דרבנן כגון נר חנוכה ובדיקת חמץ והלל, וכ"ש משלוח מנות שיסוד חיובה מדברי קבלה שודאי אסור לאכול לפני קיום מצוה זו עכ"פ סעודת קבע, ובפרט שאין אכילת בוקר מצוה כלל אלא כשאוכל סעודה ממש בבשר ויין שבוה פשוט שאסור לאכול לפני קיום מצות משלוח מנות בפורים.

אמנם כתב שנראה ברור שאין צריך שיגיעו המנות ליד המקבל, רק מיד שמסר לשליח שימסור לו מותר לו לאכול מפני שסומך על חזקת שליח עושה שליחותו.

ועיין באחיעזר (ח"ג סי' עג) ובשו"ת האלף לך שלמה (סי' שפג) שדנו עפ"י סוגיין אם אומרים חזקה שליח עושה שליחותו במשלוח מנות, עיי"ש.

אך במשנה הלכות (ח"ו סי' ככו) כתב להתיר לאכול סעודה לפני משלוח מנות מכמה טעמים. א. שהרי סעודת פורים היא גם מצוה, וכיון שהוא מצוה שבאה לידי חייב לקיימה, ואחר שיקיים מצוה זו יקיים מצות משלוח מנות. ב. עיקר התיקון של מצות פורים כך הוא, שהרי כתיב משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו, הרי שהקבלה היתה קודם משתה ושמחה ואח"כ ומשלוח מנות איש לרעהו. ג. נראה שהנה משלוח מנות אמרו חז"ל שהוא מטעם שאם אין לו לחבירו סעודה ואין לו במה לשמוח ישלח לו מנות, והנה אמרו ז"ל בעה"ב בוצע תחלה מפני שטוב עין הוא יבורך וא"כ צריך קודם לאכול כדי שיתן לחבירו בטוב עין. וכתב עוד טעם (ח"ו סי' צב) להקדים סעודה

ממנו, וא"כ גם בנידון זה שכוונתו לזכות את הרבים כשמשנה את הזמן במורה שעות כדי שיקום ויקרא ק"ש בזמנה יש להתיר להזיז את מחוגי המורה שעות, וגם לומר שהוא מאוחר. אך טוב לזהר שלא יוציא מפיו שקר במפורש אלא שהלה יחשוב מתוך דיבורו שכבר יותר מאוחר. אולם סיים שם וכתב, כל זה מצד ההלכה, אבל יש לזהר מאד שלא יצא מכשול מזה, כגון בזמן יציאת השבת שיחשבו שכבר הגיע זמן מוצ"ש, וגם אין זה חינוך ילדים ללמדם לשקר, ויותר טוב לזרזם על דבר אמת להיות מהזריזים ומקדימים.

אוכל לדגים באקווריום קודם שיאכל

בגמרא: אמר רב יהודה אמר רב אסור לו לאדם שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת (גיטין סב, א).

בשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סי' יז) נשאל לענין חתול או כלב שמגדל בתוך ביתו אם אסור הוא שיאכל קודם שיתן להם.

וכתב שאין בהן חיוב גמור כמו בבהמה גסה, שעיקר הטעם שצריך להקדים לבהמתו הוא מפני צער ב"ח שהרי היא סמוכה עליך, ואם לא תהא לה עת קבוע לאכילה חוק ולא יעבור תמות ברעב כי אין לה מי שיאכילנה, וגם היא אינה מוצאת מאכלה מזומן לפנייה, לכן הטילה התורה על האדם שהן שלו לפרנסם קודם שיאכל הוא עצמו, לקנות מדה רחמנות בנפשו, משא"כ באלו שמזונותיהן מצויין תדיר בכל מקום, שכלב חוטט באשפות ומגדל העצמות, וכן החתול מזונותיו עמו בכל מקום שהולך ולא יחסר לחמו להתפרנס משיריו מאכל וכל דבר מאוס.

לפי זה כתב בשו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' רטז) על המגדל דגים חיים בביתו שיש עליו חיוב לתת להם מאכל קודם שאוכל הוא, שהרי כל היתרו של היעב"ץ אינו אלא מטעם שהם מזונותיהם מצויים בכל עת, אבל לולא זאת כיון שהם שלו ואין להם מי שיאכיל אותם מחויב להאכילם, א"כ בדגים כיון שאין לחמם מצוי שהרי בכלי שהם מונחים אין שם מזון רק מה שנותנים להם, א"כ שוב חל החיוב לזונם. וביעב"ץ שם מבואר בפירוש שבדגים חייב להאכילם, עיי"ש.

ובשו"ת שבט הקהתי (ח"ב סי' קמט) כתב, שאם הדגים בכלי שיש שם צמחי מים וא"כ אין מזונתן עליך, מצד הדין אין צריך להקדימן לאכילתו, אך אם הדגים הם בספל מים לחוד ואין שם צמחים ואז חייב להאכילן, א"כ ממילא חל עליו החובה להאכילן.

אכילה לפני 'משלוח מנות'

בגמ': חזקה שליח עושה שליחותו (גיטין סד, א).

גם שם יש מחמירים בזה עיין בטור שם. וע"ע בשו"ת אגרות משה (י"ד ח"א ס' קנב).

שימוש ברפואות המובאות בגמרא

בגמ': מאי אסותיה בישראל סומקא אגומרי וחמרא מרקא (גיטין סז, ב).

בתוס' (מועד קטן י. ד"ה כוורא) כתבו שנשתנו הטבעיים, והרפואות שבש"ס אינם טובות בזמן הזה.

במהר"ל (ליקוטים אות מג), כתב שכל הרפואות והלחשים שבש"ס אסור לנסות אותם, משום שאין יכולים לעמוד על עיקרם וכשלא יעלו בידם ילעגו וילגלו על דברי חכמים, חוץ ממה שאמרו בשבת (סז). על מי שנתחב לו עצם בגורנו, ראה שם.

וביש"ש (חולין פ"ח ס' יב) כתב, שיש הרם הקדמונים לא לסמוך על הרפואות המובאות בגמ' שלא להוציא לעז על חכמים הראשונים, שהרי לא ידעו שיש שינויים במקומות ובזמנים שהדורות פוחתים והולכים, ואם הראשונים כענקים אנו כיתושים.

ומ"מ סיים וכתב, שלפי המנהג ששולחים לת"ח מעות ואומרים לו דרך כבוד לקנות מהם יין או דג חשוב לשבת או י"ט, הואיל שהמנהג לומר כך דרך דורון וכבוד ואין דרך להקפיד אין זה קפידה, ויכול לקנות בזה מה שירצה.

וכתב שאדברה נראה פשוט שאם הוא באופן שאין זה קפידה שאנו אומרים שיכול לעשות בדורון מה שירצה, נכון להיזהר לקנות מהממון שלו בעצמו יין לקידוש ולד' כוסות בפסח וקמח למצה, אע"פ שזה שגשלה לו לדורון עדיף וטוב יותר, מ"מ יותר הידור ודקדוק מצוה יש אם קונה הדבר מכיסו משום שאין זה מתנת חנם, וכתב אף שזה מסתברא יש לזה עוד ראייה מהזוהר, ולכן למנהג אשכנז שבלילי פסח שולחים יין לד' כוסות יזהר ליקח מכל יין כוס אחד, מיהו גם מממנו יקנה כוס אחד. וכן בקצת ק"ק שולחים יחידי סגולה מעות בחורף לקנות בהם נידות ללמוד לאורם, אל ידליקם לצורך תשיש חול.

ובמשנה ברורה (ס' רמב סק"ד) כתב, אם שלחו לו דבר מאכל שיאכלנו בשבת לא יאכלנו בחול כ"כ בס"ח, ועיין לקמן (ס' תרצד ס"ב) שדעת השו"ע שם שהעני יכול לשנות במגבית פורים למה שירצה אף שגבוהו לצורך פורים, אכן

אך כתב שיש לדון בזה ממה שאמרו בסוגיין, האומר לשלוחו ערב לי בתמרים ועירב עליו בגרוגרות, שלדעת רבה ורבנן [שכך נפסק להלכה בשו"ע (או"ח ס' תט)] לא אומרים מראה מקום הוא לו והתכוון דוקא תמרים, וא"כ אנו רואים שמקפיד אדם אף בדבר שאין בו הפסד כלל, ואם זכר המשלה דבר מסוים ענין שאין צורך להזכירו, ודאי זכרו משום שיש לו קפידה בדבר לעשות דוקא כמו שהוא אומר, וכמו"כ בקידוש דרך בג"א להקפיד על זה שיהיה רק לקידוש והרי זה כמגבית פורים שאסור לשנות.

והנה בס"ח (ס' תתסז) כתב, לאחד שלחו לו בערב שבת מאכל ואמרו לו תאכל בשבת ולא היה צריך כי היה לו די לשבת זו, אם יודע שאם היה אוכל בחול היה מקפידים א"כ לא יוכל לאכול בחול אלא יצניע לשבת אחרת, ואם הוא דבר שאינו יכול להצניע יאכל בחול שלא יהא לאבוד.

ובחוות יאיר (שם) ביאר שאין זה רק משנת חסידים אלא גם הדין כן הוא, והשולח לחבירו מעות או יין לקידוש צריך לקדש על היין ההוא או לקנות בדמים יין לקידוש, ואפילו לקנות דגים לשבת אסור.

נביאים וזקנים מאשים בברזל

מהדורת כ"ץ

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

הרה"ק רבי מאיר הלוי מאפטא זצ"ל

בעל אור לשמים
כ"ה תמוז תקצ"א

לקיום התורה צריכים בני ישראל להרחבה גדולה

כתב הרה"ק האור לשמים זיע"א (פרשת לך ופרשת פינחס): כי אנו צריכים לקיום התורה שיהיה לנו הרחבה גדולה, הגם שאדם יכול לצמצם עצמו ללמוד תורה מעוני ח"ו, אבל מהקיום התורה מהצורך לשפע טובה, כי יש כמה מצוות שאנו צריכים לפזר מעות עליהם כמו עשיות סוכה ולולב ואתרוג ודומיהן, וכ"כ מצונו שהש"ת ב"ה נתן לנו מקודם מן לאכול ואח"כ נתן לנו התורה הקדושה... וכשעולה ברצונו של האדם להתחיל בעבודת הש"ת צריך להמשיך שיעבוד אותו מתוך הרחבה... וכאשר שמעתי אומרים בשם מרנא ורבנא מו"ה זושא [מאניפולי] זצלה"ה שפירש הפסוק (דברים ח יב יד): 'פן תאכל ושבעת ובהים טבים תבנה וישבת. ובקרך וצאנך ירבי וקסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה. ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים, פירוש, על ידי שיהיה לך הרחבת הלב וכל טוב ע"י תמצא אלהותו ית"ש בכל דבר, ושבחת' הוא לשון משכח שכיח (ב"מ לח.) עכ"ד.

(ספיר ויהלום פר' עקב תש"פ - להגדה ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

ומתורתו נדפס ע"י חתנו הרה"ק רבי מנחם מענדל מגלאגוב ז"ע, הספר 'אור לשמים' על התורה.

מובטח לכל השבוע

שמעתי בשם הרב הצדיק מו"ה מאיר מסטאבניץ זצוק"ל שמי שקוצץ הצפרניים בערב שבת, וגומר הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום קודם חצות היום דווקא בערב שבת - אזי הוא מובטח לכל השבוע שלא יבוא לידי עבירות חמורות ר"ל.

(דברי יצחק, מונקאטש תרס"ו, עמ טז אות לד)

הרה"ק רבי מאיר הלוי ראטנבערג מאפטא זיע"א נולד בשנת תק"כ לאביו הרה"ק רבי שמואל סג"ל הלוי מגזע הגה"ק רבי ישעיה הלוי הורוויץ בעל שני לוחות הברית, ולאמו מרת מירל מצאצאי הגה"ק רבי שבתאי כהן בעל 'שפתי כהן'.

רבינו התייתם מאביו בקטנותו ואמו גדלתו. והיה בתחילה מתלמידיו של אחיו הגדול הרה"ק רבי מרדכי מסטאשוב לאחר מכן שלחו אחיו ללמוד תורה אצל הגה"ק מו"ה רבי יצחק אברהם אבלי הכהן כ"ץ ז"ע, אבד"ק סטאבניץ ודק"ק פינטשוב בעמח"ס שו"ת כתר כהונה נכד הש"ך ז"ע.

רבינו היה מפורסם בדורו כגדול בתורת הנגלה והנסתר, רבותיו בתורת החסידות היו רבו המובהק החוזה הק' מלובלין שהעריצו עד למאוד כמו"כ הסתופף בצל הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא כמו"כ נסע להרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב להרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב ולהרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב.

כאשר נסע רבו בעל 'כתר כהונה' מעיר סטאבניץ ע"מ לישב על כסא הרבנות בעיר פינטשוב, מינתה קהילת סטאבניץ על פי הוראתו את רבינו תלמידו כרב ואב"ד בסטאבניץ, בשנת תקס"ט נתמנה כממלא מקום בעל ה"אוהב ישראל" ברבנות העיר אפטא.

ונסתלק כ"ה תמוז תקצ"א ומנו"כ באפטא.

הרה"ק רבי אלעזר אביחצירא זצ"ל

הבאבא אלעזר
כ"ז תמוז תשע"א

הפסוק האמור. בהתבטאות מאלפת זו מפיו של הבבא סאלי הקדוש, ניתן ללמוד על ערך יקרתו ושורש נשמתו של הרה"ק הנולד, שנקרא בשמו על פי בקשתו של רשב"י.

בגיל צעיר התייתם מאמו. למד בישיבת תומכי תמימים בקזבלנקה במשך כשנה. באדר תשכ"ו עלה לישראל עם אביו והמשפחה התיישבה באשדוד.

לאחר עלייתו למד בישיבת הרמב"ם שבתל אביב אצל הרב אברהם חפוטא שהיה מקורבו של סבו הבאבא סאלי ובישיבת פורת יוסף.

לאחר פטירתו של הבאבא סאלי הקים חצר בבאר שבע ברחוב קפריסין. במקביל אליו קיבלו אדמו"רות גם אחיו, הרב דוד חי אבוחצירא,

נולד בעיר ריסאני, מחוז תפילאלת שבמרוקו, להרה"ק רבי מאיר (ה'בבא מאיר') ולשמחה אבוחצירא.

רבי אלעזר נקרא על שמו של התנא רבי אלעזר בן רשב"י. במשפחת אבוחצירא מספרים כי לפני שנולד רבי אלעזר, ראה הבבא סאלי את התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה בחזיון הלילה, והנה רשב"י בא בטרוניה, מדוע אין בכל המשפחה, משהו שנקרא על שמו של בנו התנא רבי אלעזר. כמענה, הבטיח לו הבבא סאלי כי הנכד היילוד הקרוב, יישא אכן את השם אלעזר.

בשעת הברית, קרא עליו הסבא הבבא סאלי את הפסוק 'עין לא ראתה אלוקים זולתך' כשהוא מדגיש כי ראשי התיבות של 'אלעזר' הם מילות

פעם בהגיע אותו רב לחתונה של קרובי משפחה, הבחין הוא כי על אף ששני המחתנים, אבי החתן ואבי הכלה, הולכים עטויים באנפילאות לבנות, החתן לבוש היה במכנסים שחרות ארכות. נענה הוא למלוויו במורת רוח: היתכן שהחתן לא הולך ב'ווייסע זאקן' - אנפילאות לבנות ארכות כדרך החסידים, אתמהה. נענה אחד ממקרביו בחיך, אפשר לחשב למה זה צריך להטריד את כבודו, הלא גם הוא לא מהמקפידים בענין, בלשון המעטה.

הרצין הרב ואמר: בני דורי עברו את החרבן האים והגורא, ונאחזו באמונת ה' יתברך בכל דרך שהיא, כך שלאחר שזכינו לשרד את המלחמה, לא הלבוש הוא שקבע והכתיב את המציאות שלנו. אני התגלגלתי לישיבה ליטאית ונשארתי לעצמי עם הלבוש הזה. אבל בדור שאחרי כן, חיבים היו להעמיד מסמרות. מי שרצה שדורותיו הבאים ימשיכו בדרכי אבות, היה חייב לסמל זאת בלבשו, ומי שהחליט ללכת ברוח הזמן ולהלביש כך גם את ילדיו, כל מהותם השתנתה, ולעתים גם הכיפה שהלביש להם אביהם בילדותם, נשרה בגרותם.

לכן, על אף שאני נשארתי עם הלבוש היותר מודרני, מכמה וכמה טעמים, ובעצה אחת עם גדולי ישראל, הנהגתי את ביתי בכל המנהגים והחמרות שראיתי אצל אבי חקני זצ"ל, ולא זעתי כמלא נימה משום חמרה או מנהג שראו עיני בניערותי, החל בזמירות השבת וכלה במאכלי הפסח, ואת צאצאי הלבשתי בלבוש אבותי לבל יזועו ממסרת הדורות, וגם הרבנית שתח' לבושה במטפחת כמסרת משפחתנו. אבל חתן שביום חפתו משנה מלבוש אביו וחמיו, שלא כדרכי אבותיו וכנהגו בחצר החסידית ממנה הוא מגיע, צריך לבדק אחריו. 'סי שמעקט נישט גוט' [זה לא מדיח טוב], כי מעדף יראת שמים זה לא מגיע. ואכן, כעבר שנים ספורות סר אותו חתן מן הדרך, ונתפרדה החבילה רחמנא לצלן.

(ספיר ויהלום פר' מסעי תש"פ - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

עבדך השיבני ה' אליך.

(ספיר ויהלום פר' מסעי תש"פ - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הנהגה טובה יתלה במסורת אבות

הרה"ק רבי אלעזר אביחצירא זיע"א דבר על הפסוק 'שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך', שיש לדבק במסורת האבות כמה שאפשר, ואף אם מזדמן לאדם להתנהג בהנהגה שהיא מצד עצמה הנהגה טובה, וגם השכל מחייב שכך צריך להתנהג, מכל מקום אם אבותיו היה בהם מנהג זה יתלה הנהגתו בגלל המסורת מאבותיו ולא מפני שאותה הנהגה השכל מחייב אותה, והנהגה חדשה שאין לה שרשים צריכה בדיקה מרובה אם יש לאדם לאמץ אותה ולעשותה (פקודת אלעזר' עמוד נח).

בענין זה מסופר, בנן של קדושים נצר למשפחות רבנים ואדמו"רים ידועים, עבר את מוראות החורבן האיום באירופה בתור בחור. עם תם המלחמה לאחר שזכה להנצל ולהמנות בין עם שרידי חרב אשר ה' קורא, התגלגלה דרכו עם פליטים נוספים לארץ ישראל. כמו כל הנצולים באותה העת שונתרו חסרי כל, וממילא לבשו מכל הבא ליד, כך גם אותו בחור. וכיון שהאלקים אנה לידו ללמד בישיבות ליטא, כך אף השתנה לבושו, והוא סגל לעצמו את דרך הלבוש המקבלת בעולם הישיבות. אולם, לאחר נשואיו משזכה להעמיד את ביתו, החליט להלביש את ילדיו בלבוש החסידי המקורי שהיה מקבל במשפחתו לפני מלחמת העולם בטרם בא סנחר'ב הרשע ובלבל את העולם. וכך, על אף שברבות השנים היה לו בית מדרש אותו נהל ביד רמה, נותר הוא בחליפה קצרה עניבה ומגבעת 'קנייטש', אך את בניו הלביש בלבוש חסידי, שלחם לישיבות חסידיות, וגם לאחר נשואיהם התעטרו בניו וחתניו בלבוש אבותיו, שטריימל ואנפילאות לבנות.

שביסס את חצרו בנהריה שבצפון, ודודו, הרב ברוך אבוחצירא, שבנה את ביתו בנתיבות. הרב אלעזר גר בבית שמנהרה מוליכה ממנו אל בית הכנסת, ובעשרות השנים האחרונות יצא מביתו פעמים בודדות בלבד. את דרכו יוצאת הדופן בפרישות מאירועים ציבוריים קיבל מאביו, שנהג כך בשבתו באשדוד.

רבים באו לקבל את עצתו או ברכתו, מכל קצו הארץ ומרחבי תבל, חסידיו תרמו לביסוס חצרו ביד רחבה, הוא החזיק כולל גדול של אברכים בבאר-שבע, ובית תמחוי.

בליל כ"ז בתמוז תשע"א, נרצה רבי אלעזר אבוחצירא ע"י אדם מעורער בנפשו. "בבא אלעזר" נקבר בהר הזיתים, בסמוך לקברו של אביו, בהלוויה שהשתתפו בה כמאה אלף איש.

שני מקומות בתפילה המתחילים ב'אשרי'

הרה"ק רבי אלעזר אביחצירא זיע"א אמר בשם מור אביו הרה"ק רבי מאיר זיע"א, מצאנו בנוסח התפילה שני מקומות שמתחילים ב'אשרי', ויש ללמוד מעניינם, שאחד מרמז כשאדם יושב בבית המדרש מה נהיה עמו, ואחד מרמז על האדם בהיותו בדרך מה נהיה עמו. מקום אחד שגור בפיו הוא 'אשרי יושבי ביתך', וסיומו 'תהילת ה' ידבר פי'. ומזמור 'אשרי תמימי דרך' ההולכים בתורת ה' וסיומו 'תעיתי כשה אובד בקש עבדך לטוב'. הקטע שמתחיל 'אשרי יושבי ביתך' רומז ליושבי בית המדרש שזה בית ה', אדם ששם קובע את מקומו הוא יזכה שחיו יהיו תמיד על אופן סיומו 'תהילת ה' ידבר פי... ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה'.

ומזמור 'אשרי תמימי דרך' רומז על סוג אנשים שחושבים בתמימותם שהם יכולים לסבב בדרכים ובטוחים הם ששום נזק רוחני לא יגיע להם מכך, כיון שחושבים עצמם שהם מחוסנים ומוגנים ויכולים לדחות כל פתיון של יצה"ר אם יבא לשדלם לעבירה, וזה בא להם מרוב תמימותם שאינם מכירים את תחבולותיו של היצר הרע, לאלו בא הסיום של אותו פרק 'תעיתי כשה אובד בקש עבדך לטוב', דהיינו שיום אחד ירגישו עצמם שהם מתרחקים מהדרך הטובה והם תועים ונמצאים בדרך אחרת ממה שהיו רגילים, ומי גרם להם, זה שהלכו בדרך ומרוב תמימות חשבו שלא ישפיע עליהם שום רע, אבל פתאום רואים ומרגישים שהם נתונים כבר ברשת של היצר הרע, והם מרגישים שבכוחות עצמם אינם יכולים לנתק עצמם מהדרך שהגיעו אליה, ואז כל אחד ואחד מתעורר ומרגיש באיזה מצב הוא נמצא ומתפלל ומבקש מהקב"ה בקש

קו 'מחברים'
שע"י ממלכת התורה עוז והדר
02-803-9999

הרה"ק רבי משה טייטלבוים זי"ע

בעל הישמח משה כ"ח תמוז תר"א

מאוהעל, שאחד מתלמידי החוזה מלובלין חשקה נפשו לנסוע לסאטמאר, אך רבו החוזה אמר לו שטוב יעשה אם יסע לאוהעל, אל הישמח משה, ואכן נסע התלמיד לאוהעל, לעשות את ראש השנה במחיצת הישמח משה, ושמע את דרשתו הנלהבת שהצית בקרבו רגשי קודש והרהורי תשובה, אולם עדיין הרגיש שאין זה מקומו, ושורש נשמתו מושכתו למקום אחר.

חשב התלמיד לעזוב את אוהעל, אך לבסוף נמלך והחליט להשאר שם עד אחר יום כיפור, ואז ימשיך בדרך. ואז שמע את הישמח משה אומר בדרשתו: 'זעו לכם, שעכשיו התאספו בשמים ממעל כל השרים וגם המשיח יושב ביניהם, ודנו בדבר אם העת מוכשר לגאול את ישראל, אולם לבסוף נפסק שעדיין אין ישראל ראויים לכך ולא הגיע זמן הגאולה, אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה, וגעו כל העם בבכיה, וכבר הבין התלמיד יפה מדוע שלחו רבו לאוהעל.

כח דרשותיו של הישמח משה

יודע עוצם גדולתו להלהיב לבבות ישראל בתשובה ותיקון המעשים, וכפי שהעיד כ"ק אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א, בשם זקינו הרה"ק רבי איציקל זצ"ל, ששמע מפה קדשו של הרה"ק משינאווא זצ"ל, התנו של בעל אר" דבי עילאי שהיה חתנו של הישמח משה, שפעם היה בבית מדרשו של זקינו כאשר דרש בליל שלש עשרה מידות, והיתה שם התעוררות עצומה, אמרותיו הטהורות חדרו אל עומקי ליבות השומעים והבכיות גברו עד לב השמים.

כיון שהרגיש הישמח משה שכל השומעים שבו בתשובה שלימה מעומק הלב, זעק ואמר: 'איתא בזוה"ק (זוהר חדש פרשת נח) שאפילו אם רק בית המדרש אחד שבים בתשובה שלימה אפשר להביא את הגאולה, הבה נישבע שאיננו עוזבים את בית המדרש עד שיבוא מלך המשיח לגאלינו, בהתלהבות עצומה עמדו כולם להשבע, לפתע נשמעו קולות ורצפת עזרת הנשים התחיל להשבר, בהלה עצומה נפלה במקום וברחו כולם מבית המדרש, והבינו שמעשה שטן הוא זה שביקש למנוע את ביאת המשיח ובעוה"ד עלה בידו. אך על כל פנים חזינו מכאן את כוחו הגדול של רבינו בדרשותיו, עד שכמעט הצליח לפעול את ביאת המשיח, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

(גר המאיר פר' מטו"מ פ"ב - להגאון ר' מאיר צוויבל שליט"א)

מפי רביה"ק מהר"ם ט"ב זי"ע, שבשעתו של הישמח משה הסתובבו באוהעל כמה בחורים ריקים ופוחזים, שידעו עד כמה מתאבל על החורבן, וכיון שהגיע שבת חזון באו לשחק תחת בית מדרשו והרעישו בקולי קולות, מתוך הוללות ופריקת עול, בכוונה תחילה כדי להרגיזו ולהפריעו מעבודתו הקדושה. נענה הישמח משה ואמר: 'חז"ל אמרו (תענית ל'): 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ומכלל לאו אתה שומע הן, שמי שאינו מתאבל על ירושלים, ולא אכפת ליה מחורבנה, לא יזכה לראות בנחמתה, דהיינו שלא יחיה בשבת נחמו'. ואכן אותם בחורים לא הוציאו את השבוע, ועד 'שבת נחמו' מתו כולם רח"ל.

יראת ה' טהורה

גם ביראת שמים שלו אין לנו שומץ השגה, וכפי שסיפר רביה"ק מהר"ם ט"ב זי"ע, שפעם ביקש הישמח משה מן השמים שיתנו לו את הרגש היראת שמים מעין האבות הקדושים, ענו לו שאי אפשר ליתן לו מבוקשו כי לא יוכל לעמוד בזה, שוב ביקש שיתנו לו לכל הפחות את היראת שמים של הנביאים, אולם גם לזה לא נענו לו, עמד והתחנן שיזכה לפחות למדרגת היראה של התנאים והאמוראים, אך גם על זה אמרו לו שלא יוכל לסבול זאת, לבסוף ביקש שיתנו לו היראת שמים של הרמב"ם, ואכן נענו לו, ונפלה עליו יראה עצומה כל כך עד שכמעט פרחה נשמתו מרוב פחד ומורא, וביקש שיקחו ממנו מדרגה זו יען כי אין יכול לשאתו, אולם מני אז והלאה הרגיש בעצמו שיש בו ניצוץ מנשמת הרמב"ם.

ההזדמנות שהוחמצה

סיפר הרה"צ רבי לייביש טייטלבוים ז"ל

רבינו נולד בשנת תק"ט בעיר פרעמישלא לאביו רבי צבי הירש אב"ד זברוב. כבר בהיותו ילד נתפרסם כעילוי וכבן תשע כבר דרש בפני הקהל.

למד תורה אצל רבי יוסף מקאלבסוב ואצל בן דודו בעל הדרישת ארי מסטריזוב ועוד. בהיותו קודם גיל המצוות נסע לילנא לשטוח ספיקותיו לפני הגר"א.

בהגיעו לגיל המצוות נתקשר בקשרי שידוכין עם מרת חיה שרה בת רבי ניסן מפרעמישלא.

מכתחילה היה רבינו מתנגד מובהק לחסידות, אלא שלאחר נישואי בתו עם האריה דבי עילאה נתודע לאורה של חסידות.

רבותיו בחסידות היו, רבו המובהק הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, וכך הסתופף גם בצל הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע והרה"ק האוהב ישראל מאפטא זי"ע.

כמו"כ עמד בקשרי ידידות עם הרה"ק רבי מנחם מנדיל מלינסק, ומזכירו בספרו שו"ת 'השיב משה סימן ס' בתוארים מופלגים.

מקודם כיהן כדיון בעיר מולדתו פרעמישלא. לאחר פטירת חמיו ישב על כס הרבנות בעיר שינאווא במקומו של הרה"ק הרבי רבי שמעלקא זי"ע שעבר לעיר ריטשוואהל ומשם לניקלשבורג. ובשנת תקס"ח עבר לאוהעל ושם ישב ל"ג שנה עד שנתבקש בישיבה של מעלה זקן ושבע ימים כבן פ"א שנה.

חיבוריו: ישמח משה עה"ת ונ"ך אשר ע"ש נקרא, שו"ת השיב משה, תפלה למשה על תהלים. מנ"כ באוהעל סמוך לציון רבי סענדער מקאמרנא כבקשת רבינו להיטמן סמוך לו ואח"כ נבנה אהל על קברם.

ה'ציפית לישועה' של הישמח משה

היות שהשבוע חל יומא דהילולא דיליה (יום כ"ח תמוז), מוטל עלינו להתבונן קצת בגדולתו, אפס קצהו ממה שנתגלה לנו, להתדבק בדרכיו וללמוד ממעשיו.

אחד הדברים היותר ידועים אצלו היה ענין הציפיה לישועה שתפס אצלו חלק נכבד ביותר, תמיד היה מתאבל על חורבן בית המקדש, ובפרט בימי בין המצרים ראו עליו הפלגות של אבילות מה שלא ראו בשאר צדיקים. והוא העיד פעם על עצמו שהיה בגלגול הקודם נשמת ירמיהו הנביא שראה במו עיניו את החורבן.

ובענין זה ראוי להזכיר סיפור נורא ששמעתי

והרשעים בחייהם, על ידי חיותן שהם חיים ואינם מתים כלל כל ימי חייהם, קרוים מתים כי הם נפרדין ממקור החיות. כן אמרתי בחלומי אור ליום וא"ו ערב שבת קודש פרשת מקץ יום ה' חנוכה ערב ראש חודש טבת תקס"ב לפ"ק שינאווא יצ"ו. (ספיר ויהלום פר' ויחי ע"ה - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

דהיה לו לומר 'חשקה נפשי'. אלא שחשק האמיתי הוא עד שאין הנפש יכול להשאיר בגרתיקה, רק שהקב"ה מחזירה ברוב רחמיו ונותן לה חיות חדש ממקור החיות, וכל שאין בגדר הזה עדיין לא טעם טעם חשק, והיינו 'כלתה נפשי'. והיינו צדיקים במיתתן, רצה לומר על ידי מיתתן שמתין בכל פעם, קרויים חיים כי זה דבקותן במקור החיות.

חלומי של הישמח משה

הרה"ק הישמח משה זיע"א (פרשת בשלח) כתב ביאור חדש על מאמר חז"ל (ברכות יח.) 'צדיקים במיתתם קרויים חיים רשעים בחייהם קרויים מתים', וזה לשונו: 'ג'ל על דרך שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים פד ג) 'כלתה נפשי לחצרות ה',

רבינו שלמה יצחקי - רש"י הק' כ"ט תמוז ד"א תתס"ה

אל לבו. ויהי ביום השלישי בהיותו כואב ודואג, וישלח ההגמון אחריו, ויאמר לא אלך, ויוסף עוד השר שלוח עוד שרים רבים ונכבדים מאלה, וימאן ללכת אליו. ויאמר ההגמון מהרו את אמנון להביאו בעל כרחו, וימהרו וביאו אותו, ויאמר לו מה זאת אמנון למה לא באת אלי למועד אשר יעדת לי להוועץ ולהשיב לי דבר ולעשות את בקשתי, ויען ויאמר אמנון אני את משפטי אחרון, כי הלשון אשר דברה ותכזב לך דינה לחתכה, כי חפץ היה רבי אמנון לקדש את ה' על אשר דיבר ככה, ויען ההגמון ויאמר לא, כי הלשון לא אחתוך כי היטב דיברה, אלא הרגלים אשר לא באו למועד אשר דברת אלי אקצץ, ואת יתר הגוף אייסר. ויצו הצורך ויקצצו את פרקי אצבעות ידיו ורגליו, ועל כל פרק ופרק היו שואלים לו, התחפוץ עוד אמנון להפוך לאמונתו, ויאמר לא, ויהי ככלותם לקצץ, ציוה הרשע להשיב את רבי אמנון במטה אחת, וכל פרקי אצבעותיו בצידו, וישלחהו לביתו. הכי נקרא שמו רבי אמנון, כי האמין בא' חי וסבל על אמונתו יסורים קשים מאהבה, רק על הדבר שיצא מפיו.

אחר הדברים האלה, קרב מועד והגיע ראש השנה, ביקש מקרוביו לשאת אותו לבית הכנסת עם כל פרקי אצבעותיו המלוחים, ולהשכיבו אצל השליח ציבור, ויעשו כן. ויהי כאשר הגיע הש"ץ לאמור הקדושה "וחיות אשר הנה", אמר לו רבי אמנון המתן מעט ואקדש את השם הגדול, ויען בקול רם "ובכן לך תעלה קדושה", כלומר שקידשתי את שמך על מלכותך ויחדך, ואח"כ אמר "ונתנה תוקף קדושת היום", ואמר, "אמת כי אתה דיין ומוכיח", כדי להצדיק עליו את הדין, שיעלו לפניו אותם פרקי ידיו ורגליו, וכן כל הענין. והזכיר "וחותם יד כל אדם בו ותפקוד נפש כל חי", שכך נגוד עליו בראש השנה. וכשגמר כל הסילוק, נסתלק ונעלם מן העולם לעין כל, ואיננו כי לקח אותו אלקים, ועליו נאמר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. אחר הדברים והאמת אשר הועלה רבי אמנון ונתבקש בשיבה של מעלה, ביום השלישי לטהרתו, נראה במראות הלילה לרבנא קלונימוס בן רבנא משולם בן רבנא

הרי לזרוק ולהשליך מרגלית יקרה כזאת למעמקי הים, זוהי מדריגה עילאית שלא של אדם זוכה לבוא אליה, ולא מילתא זוטרתא היא, ואע"ג שהצטער אביו באובדו את המרגלית, וא"כ למה היה צריך רש"י ללכת לגלות, ואפשר לומר, דהנה מצינו לכמה מרבותינו מאורי הגולה מנוחתם עדן, שהיו מצטערים הרבה אפילו על מחשבה דקה שהיתה להם שלא כשורה, כי הקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה.

וכעין זה מצינו לאחד מגדולי הראשונים - בס' אור זרוע (הלכות ראש השנה סי' רע"ו) שהביא "מעשה ברבי אמנון ממגנצא שהיה גדול הדור ועשיר ומיוחס ויפה תואר ויפה מראה, והחלו השרים וההגמון לבקש ממנו שיהפוך לדתם, וימאן לשמוע להם, ויהי כדברם אליו יום יום ולא שמע להם, ויפצר בו ההגמון, ויהי בהחזיקים עליו ויאמר חפץ אני להוועץ ולחשוב על הדבר עד שלשה ימים, וכדי לדחותם מעליו אמר כן, ויהי אך יצאו יצא מאת פני ההגמון, שם הדבר ללבו על אשר ככה יצא מפיו לשון ספק, שהיה צריך שום עצה ומחשבה לכפור באלקים חיים, ויבוא אל ביתו ולא אבה לאכול ולשתות, ונחלה. ויבואו כל קרוביו ואוהביו לנחמו, וימאן להתנתחם כי אמר ארד אל בני אבל שאולה, ויבך ויתעצב

מספרים שאביו של רש"י רבינו יצחק היתה בידו מרגלית גדולה וחשובה, והגויים חמדו מאד לקנותה, ולהשתמש בה לשם עבודה זרה שלהם, והיו מפצירים בו מאד שיתן להם את המרגלית, והם ישלמו לו כהנה וכהנה, אך בידעו שהם צריכים אותה לצורך אליליהם, לא אבה ליתנה להם בשום אופן. באחד הימים הזדמן לו לנסוע בספינה עם הגויים, והתחילו לשדל אותו ולשחדו בשלמונים מרובים, ובראותו שאינו יכול להתאפק מלידתן להם את המרגלית, עמד והשליכה למצולות ים, ובזה הפסיד את כל ממונו הרב שהיה ברשותו. והצטער רבינו יצחק מאד על המעשה הזה, שהוכרח להפסיד את כל עושרו בעבור זה. ושמענו בבית המדרש בת קול מן השמים, שבזכות המצוה הגדולה הזאת שעשה עכשיו, יזכה להוליד בן שיאיר את העולם בתורתו.

מדוע הלך רש"י הק' לגלות שבע שנים

מובא שקודם שכתב רש"י את פירושו על התורה ועל הש"ס, נסע לגלות במשך שבע שנים, ובחזרתו לביתו חיבר את פירושו הגדולים. הסיבה להליכת גלותו אינה ברורה. ברם שמעתי שני פירושים מדוע הלך רש"י לגלות. א) היות שאביו רבינו יצחק הצטער על אובדן הרכוש הגדול שהיה ברשותו (ראה לעיל שהבאנו הסיפור), ביקש רש"י לכפר על הפגם שנועשה בצער הזה, והיות שרש"י היה המתנה והשכר של המצוה, לכן רצה רש"י שותהיה המצוה שעשה אביו בשלימות, וע"כ הלך לגלות לכפר על הצער של אובדן הרכוש, ועל ידי זה הוא עצמו יתעלה במעלות נשגבות. ב) שהלך לגלות בכדי לברר האם אין משהו ברחבי העולם שכבר כתב פירוש כזה על התורה או על הש"ס, ואולי אותו אדם כתב פירוש יותר מורחב ממנו, וע"כ נסע בכל הישיבות ברחבי המדינות. ורק אחרי שראה שעדיין לא הקדימו אחר בזה, כתב את פירושו והפיצם בישראל.

ולכאורה יש לתמוה, מדוע הלך רש"י לגלות בכדי לכפר על צערו של אביו באובדן הרכוש,

שורפה לפניך ע"כ.

ומבואר שהנשמה נקראת תרומה, וכיון שתורמה אין לה פדיון, וחייבים לשמרה בטהרה, כמו כן הנשמה שנמשלה לתרומה חייבים לשמרה בטהרה. על כן מי שאומר שיש מציאות להפקיע את התרומה מקדושתה ולהוציאה לחולין על ידי פדיון ולהתירה לאכלה בטומאה, הוי כמו שאומר שיש מציאות לחלל את הנשמה שהיא כתורמה, ומותר להיות רשע ח"ו, שלדבריו הרי הוא יכול לבטל את השבועה תהי צדיק ואל תהי רשע, ועל כן כתב רש"י שהאומר כן שיש פדיון לתרומה לעשותה חולין, רשע הוא, שהרי לשיטתו יתכן גם לבטל את השבועה שהשבעוהו בשעת יציאתו לאויר העולם תהי צדיק ואל תהי רשע, ורש"י הטמין ברמז כונה עמוקה זו.

(הגה"צ רבי נתן גשטטנר – שיחות מלכה - מוצש"ק מברכין מנחם אב שנת תשס"ב)

של תרומה טהורה לא יטול ואם גטל כשרה משום שיש בה היתר אכילה, ופירש רש"י "הרי יש בה היתר אכילה לכהן, וישראל נמי נפיק בה, אם לקחה מכהן, הואיל ויכול להאכילה לבן כהן, אבל פדיון אין לה להיות ניתרת לאכילת ישראל, והאומר כן רשע הוא" עכ"ל.

והוא פלא גדול דאמאי כתב רש"י דוקא בענין זה שהאומר שלא כדת שיש פדיון לתרומה להאכילה לזר, רשע הוא.

ונראה לפרש עפ"י דאיתא בש"ס גדה (ל:): בשעה שהוולד יוצא לאויר העולם, משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, שהקב"ה טהור ומשרתיו טהורים, ונשמה שנתן בך טהורה היא, אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני נוטלה ממך, אמר רבי ישמעאל משל למה הדבר דומה, לכהן שמסר תרומה לעם הארץ ואמר לו, אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני

קלונימוס בן רבנא משה בן רבנא קלונימוס, ולימד לו את הפיוט ההוא "ונתנה תוקף קדושת היום", ויצו עליו לשלוח אותו בכל תפוצות הגולה, להיות לו עד וזכרון, ויעש הגאון כן, עכ"ד. ראינו בזה, דהנה רבי אמנון לבטח לא התכוין אפילו לרגע אחד להמיר את דתו ח"ו, ואעפ"כ רק בשביל המחשבה שהיתה לו, שאמר לחשוב שלשה ימים, קיבל על עצמו יסורים גדולים בכל גופו. וכמ"כ רש"י ביקש לכפר רק על מחשבת הצער הקלה שהיתה לאביו.

(הגה"צ רבי נתן גשטטנר – שיחות מלכה - מוצש"ק מברכין אב שנת תשנ"ב)

דבריו הפלאיים - "והאומר כן רשע הוא"

נביא כאן לשון רש"י מוקשה ותמוה בסוכה (לה:): והוא פליאה גדולה – דאמרו שם, אתרוג

הרה"ק רבי שלמה הלברשטאם זי"ע

האדמו"ר מבאבוב א' אב תש"ס

שייבת באבוב עדיין עמדה בוועסט סייד, סבלה ההנהלה מבחור פלוני שהתנהג בצורה מאוד לא ראויה, ולישיבה קשה מאוד להחזיק אותו. פנה המנהל הרב זושא פאללמאן ז"ל, לכ"ק האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצ"ל, והסביר לו, כי לדעתו יש לגרש את הבחור הזה מהישיבה. אבל בכל פעם שר"ז דרש כנ"ל, ביקש הרבי כי יש תקוה הימנו, ושעדיין יש להחזיקו בישיבה.

פעם אחת הסתכסך הבחור הנ"ל עם בחור אחר, וברוב כעסו לקח מסמך ותקעו בתפיליו של הבחור עליו חרה אפו, ר"ל.

לקח המנהל הרב פאללמאן את התפילין והראם לכ"ק מהרנ"צ מבאבוב זצ"ל, ושניהם הלכו אל כ"ק מהר"ש מבאבוב ואמרו: ירא נא הרבי וישפוט, הגם עתה עדיין עלינו להחזיקו בתוככי הישיבה?

שקע הרבי ברעיונו, ואמר שברצונו לחשוב כיצד אביו כ"ק הקדושת ציון זצ"ל היה מתנהג במקרה כזה.

לאחר כמה דקות קרא ואמר: הרי גם הקב"ה מניח תפילין, והגמ' אומרת (ברכות ו.) "תפילין דמרי עלמא מה כתיב בה - מי כעמך ישראל", עכשיו נתבונן, כמה מסמרים כבר מסמרנו בתפילין של הקב"ה (בשגותנו ובזדונותנו), האם הקב"ה גירש אותנו מעל פניו?

(לקט דברים של טעם ממכון כרמינו)

בת האדמו"ר מציעשנוב-טומאשוב זצ"ל. שם הקים מחדש את חצר באבוב לשם ולהפארת.

התגלה כאחד מקברניטי היהדות החרדית. ונתפרסם בגדלותו וקדושתו, עבודתו הנשגבה, מדותיו הנפלאות, ובאהבתו המופלאה לכל יהודי. נסתלק לשמי רום בר"ח מנחם אב תש"ס.

לימוד זכות נפלאה על בחור, שלא לזרקו מהישיבה

בתקופה הראשונה אחר המלחמה, כאשר

הרה"ק רבי שלמה הלברשטאם זצוק"ל נולד בעיר באבוב בר"ח כסלו שנת תרס"ח לאביו הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב ה"ד זצוק"ל שהיה בנו של האדמו"ר

מבאבוב הראשון רבי שלמה זצוק"ל בנו של הרה"צ רבי מאיר נתן שנפטר בצעירותו בחיי אביו בעל ה"דברי חיים" מצאנז זי"ע.

במלחמת העולם הראשונה בשנת תרע"ה נמלט אביו עם כל משפחתו לווינה שבאוסטריה, ומשם למארינבד שבצ'כוסלובקיה ולאחר ג' שנים חזרו לבאבוב.

בשנת תרפ"ח נשא לאשה את בת דודו הגה"צ רבי חיים יעקב טייטלבוים זצ"ל נכד הישמה משה ורב דקהל לימינו.

בסוף שנת תרצ"ט כשפרצו הנאצים ימ"ש לפולין, נמלט האדמו"ר רב"צ ה"ד עם משפחתו לכיוון רומניה ורוסיה והלכו נעים ונדים עד שהגיעו ללעמבערג. שם בלעמבערג נהרג האדמו"ר ר' בן ציון זצוק"ל על קידוש השם יחד עם בנו ר' משה אהרן זצ"ל ביום ד' אב תש"א, ה' ינקום דמם. כל משפחתו נספתה בשואה ה"ד, והאדמו"ר ר' שלמה זצוק"ל נמלט רק עם בנו הילד האדמו"ר ר' נפתלי צבי זצוק"ל לכיוון אונגארן ונדד משם מעיר לעיר עד שעבר את גבולות רומניה והתחבא בבוקרסט הבירה עד סוף המלחמה.

באדר תש"ו הגיע לאמריקה, נשא בזיו"ש את

גלות לרוצח בשגה

לגלות. הסכמתי לדברי הרבי, ואז למדני הרבי סדר גלות כיצד הוא נעשה: את בגדיך הנאים וכל כספך - השאר כאן, תלבש בגדים קרועים ומטולאים כל ימי לכתך נע ונד בגלות, ובכל מקום שתלון לילה אחד אסור עליך ללון לילה נוסף. גם כשתרעב אל תאמר לאדם שאתה רעב ואל תתבע בפה שיתנו לך לאכול ולשתות, רק תמתין עד שאנשים מדעתם יבואו ויתנו לך לאכול ולשתות מתוך רגשי רחמנות עליך. כמו כן אסור לך לנסוע בעגלה, ועליך ללכת רגלי ממקום למקום. כמו כן שמכאן ולהבא אסור לך לבוא לביתך במשך כל שנות הגלות. ועם זאת אני מבטיח שונכסיך לא ירדו לטמיון בהעדרך, אולם אם אתה חושש ודואג עליהם, אני מתיר לך בסוף כל שנה להתקרב לעירך ובני ביתך יביאו לך את פנקסי החשבונות אל מחוץ לעיר כדי שתעיין בהם, ואם תווכח שהעסקים אינם מתנהלים כשורה ואתה הפסדת ממון, אזי מותר לך להכנס לביתך. סיים הרבי ואמר לי: בתום שלושת השנים תחזור אלי לקבל את בגדיך ומעותיך ואז אני אסדר לך הנהגת תשובה לשאר ימי חיך.

קבלתי עלי את כל הדברים, המשיך האיש בסיפורו, וזה לי שנתיים ימים שאני נודד ממקום למקום ומתנהג ככל אשר אמר לי הרה"ק מפרמישלאן. אלא שלאחרונה נודע לי שהרבי נפטר לבית עולמו, לכן אני נוסע כעת אל העיר צאנז, אל צדיק הדור, הרה"ק רבי חיים, לשאול בעצתו כדת מה לעשות, שהרי רבי מאיר ציוה עלי לחזור אליו בתום שלושת השנים והוא כבר אינו בחיים. מעתה מבין אתה, סיים היהודי את סיפורו, שאיני זקוק לנדבת לבר, שכן עשיר גדול אני. כששמע ר' נחום את הסיפור המרגש הזה ביקש ממנו רשות להצטרף אליו בדרכו לצאנז. ואכן כשנכנס הלה אל הרה"ק מצאנו, ועוד בטרם הספיק לומר לו מה חפצו, אמר לו הרבי: הגיע הזמן שתסע לשלום לביתך! בדרכך תסודר לעיר פרמישלאן ותשתטח על ציונו של רבי מאיר, ותאמר לו, שהרב מצאנו פסק שמספיקות לך שני שנות גלות, באשר הם נעשו במסירות נפש ממש (רבינו הקדוש מצאנו ח"א עמוד סה).

את הסיבה שבכוח הצדיקים לצמצם את שנות הגלות בזמן הזה יש לפרש שהוא מחמת שהצדיקים מביאים חיים לעולם, ויש בידן לתקן את עניין המיתה שנגרם בעטיו של אותו רוצח, והוא כמה שנאמר בעצם דין הרוצח בשגה שגולה לעיר מקלט (במדבר לה כח): 'כי בעיר מקלטו יושב עד מות הכהן הגדל ואחרי מות הכהן הגדל ישוב הרוצח אל ארץ אֲחֻזָתוֹ, ונתבאר עניין זה בדברי חז"ל (מכות יא ב): מאי הוה ליה למעבד, היה לו לבקש רחמים שיגמור דינו לזכות ולא ביקש.

ופירש השפת אמת, שהרוצח בשגה נדבק בו עניין המיתה, ובכדי שלא יגרום מיתה לאחרים הוצרך לגלות לעיר מקלט, אך הכהן גדול עניינו שמביא חיים לעולם, ולכן יש בכוחו לעקור מהרוצח את עניין הרציחה שנדבק בו וכך ייצא דינו לזכות ולא יצטרך לילך לגלות.

ואלו דבריו (תרנ"ד): אכן לפי ענ"ד נראה לבאר ענין הגלות של הרוצח, כיון שהרג נפש נדבק בו כח המיתה וחלק מלאך המיתת ב"מ ונעשה מזיק, ויכול להזיק ח"ו ולגרום מיתה, ולכן הושם לו מקום. וכן לשון הפסוק 'האלקים אנה לידו' שנדבק במידת הדין, ולכן קראו הכתוב רוצח, הגם שהיה שוגג נדבק הרציחה בו. ולכן הכהן גדול שמביא חיים לעולם יש בכוחו לגבור ולעקור זו הרשימה שנדבק בו ויצא דינו לזכות ויצא מתחת ידו רשימת הרציחה שנדבק בו. ולא יצטרך לגלות. (מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

סיפר ר' נחום, מי שהיה בעל הפונדק בכפר גולקוביץ, הסמוכה לצאנז, את אשר 'בדידיה הוה עובדא': פעם אחת הגיע אל הפונדק שלו יהודי עני, עובר אורח ומחזר על הפתחים, כל בגדיו היו קרועים ועשויים טלאי על טלאי. ר' נחום נתן לו לאכול ולשתות כל צרכו, ולאחר שבירך ברכת המזון עוד ביקש להוסיף לו נדבה הגונה. אלא שלהפתעתו סירב העני לקבל את מתן הצדקה. כשראה ר' נחום שהעני מסרב לקבל ממנו, עלה בדעתו שמה נתניה זו היא מועטת לפי כבודו של העני, ולכן מיהר והוסיף עוד סכום יפה על מתנתו הראשונה. אבל העני עדיין סירב לקבל.

לא הבין ר' נחום את אשר לפניו וניסה להפציר בעני שבכל זאת יקבל את נדבת לבו. אמר לו העני: בבקשה ממך, אל תפציר בי לקבל ממך נדבה כי האמת היא שאני עשיר גדול ואין לי צורך בכסף. אמנם מחזר אני על הפתחים, והייתי רעב וצמא, ועל כך נתונה לך ברכתי ותודתי שאירחת אותי ברוח נדיבה, אך בכסף מזומן אין לי כל צורך, כי ברכני ה' וכי יש לי כל. השתומם ר' נחום מאד על דברי העני וביקש ממנו לספר לו את סיפורו.

נענה העני ושפך את לבו לפניו, וכך סיפר לו: דע לך כי אני עשיר מופלג. מתגורר אני בעיר בודפשט ויש לי רכוש רב. ברשותי שדות וכרמים, בתי חרושת ותעשייה. פעם אחת נגב ממני סכום כסף גדול, וחשדי נפל על נערה אחת יתומה שהייתה עובדת בביתי כמשרתת, כי היא שלחה בו יד. בחקירתה הכחישה הנערה היתומה מכל וכל והצהירה שוב ושוב שידה לא היתה במעל. משום מה אני המשכתי לחשוך בה ומסרתי את חשדי למושל העיר, שהוא כמו כן העדיף להאמין לי ולא לנערה חסרת כל.

השוטרים שגשלו על ידי מושל העיר הכו אותה בחזקה, בכדי שתודה על הגניבה, אך היא החזיקה בדעתה בכל תוקף והתעקשה שהיא לא גנבה את הכסף ואין לה כל ידיעה על הכסף האבוד. מחוסר הוכחות היא שוחררה אך אני לא הסכמתי להמשיך להעסיק אותה והיא נשלחה לביתה. אלא שמרוב המכות שהוכתה, יחד עם בושתה וכלימתה, היא חלתה ונפטרה. כעבור שבועיים ימים אחרי מותה נמצא סכום הכסף ולבי נקפני מאין הפוגות על כך שבעטיי נשפך דם נקיים, התחרטתי מאוד על שחשדתי בכשרים וגרמתי את מיתתה.

באותם ימים שמעתי כי הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א נותן תיקוני תשובה על חטאים כאלו, ומהרתי לנסוע אליו. סיפרתי לרבי את כל הסיפור והוא אמר לי לבחור בין שלוש אפשרויות: או שתמות ותהיה בן עולם הבא, או שתחלה ותשכב במיטה שלוש שנים ביסורים קשים, או שתצא לגלות למשך שלוש שנים כדין הורג נפש בשגה. כמו כן שכל הדרכים האלו היו קשים מאד בשבילי ולא יכלתי להחליט באיזה מהם לבחור.

חזרתי לביתי ולא עבר זמן רב עד שחשתי בראשי ונפלתי למשכב. בני ביתי הלכו לקרוא לרופא מומחה והוא אכן פסק את פסוקו שאין תרופה למכתי והוא אמר נושא מחיי. הבנתי איפוא שהרה"ק מפרמישלאן ברר לי את האפשרות הראשונה שהציע בפני, היא אפשרות המיתה. מיהרתי ושלחתי אליו מיד מברק עם פדיון נפש ובו בקשתי שיתפלל לרפואתי והתחייבתי שאבוא שוב לפרמישלאן ואקבל עלי מה שיבחר עבורי.

אכן כעבור כמה שבועות הבראתי, קיימתי את הבטחתי ונסעתי שוב לפרמישלאן, ואז אמר לי הרבי: למות עדיין יש לך זמן! להיות חולה - כבר מכיר אתה את הטעם, ולכן מוטב לי לבחור בהליכה

יריד החסידות

אסיפת עורכי הזוהר הקדוש

בעז"ה מדי ערב מתקיים
שועוד דף היומי
 מפי הרה"ג
אליהו צוויבל
 שליט"א

לאחר תפילת ערבית בשעה 8:30 בערב
 בבית מדרשנו
 ברחוב רבי פנחס בן יאיר 20 בית שמש

שמעו ותחי נפשכם

חדש בממלכת התורה

דבר בעתו

איצור המגילה - איכה

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
מגילת איכה עם כל מפרשי המגילה, ערוכים מחדש ומוגהים בהגהה מזוקקת, בעימוד נאה סביב המגילה, עם מדורים נלווים.

דבר בעתו

מגילת איכה - מקרא מפורש

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר' ביאור נאה משולב בתוך תיבות הפסוק, ומכאן הפסוקים על דרך הפשט בתוספת הערות וצייונים, עם ביאור על דברי רש"י המשולב בתוך דבריו עם הערות וצייונים.

חדש

ברכת המזון המבואר

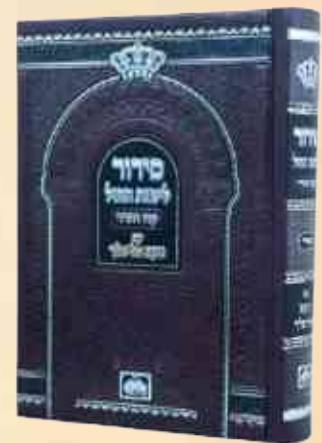
אביר יעקב ע"מ מכון 'אור לישרים' - נהריה, בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
סדר ברכת המזון המבואר בביאור משולב בנוסח ע"מ, ובתוספת מקורות וצייונים, עם ליקוטי אביר יעקב בענין ברכת המזון. במהדרה חדשה ומפוארת,

חדש

סידור לימות החול עם נועם אלימלך

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
סידור לימות החול (נוסח ספרד) באותיות גדולות ומאירות עינים עם ספר נועם אלימלך המפואר - אשר כידוע רבים לומדים בספר הקדוש מידי יום ביומו אחר תפילת שחרית ולכן הודפסו יחדיו להיותם תמים, בעיצוב מרהיב עין ומשובב נפש. תתקבל צלותהון ובעותהון!

חדש

סט משך חכמה

2 כרכים

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
'משך חכמה' הוא חיבורו של רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל, על התורה ומגילות. הספר נסדר והובא לדרפוס כמיטב המסורת של ספרי 'ממלכת התורה - עוז והדר', במהדרה מפוארת ומנוקדת ובעימוד מושלם, באופן שמענג את הקריאה והלימוד על קהל הלומדים.

מלון ירוזן וזוזושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מִי־הָרֵא חֹזֶה־הָא

חֹזֶה־הָא דְאֹרֵי־הָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

מ"ב המסעות בכל יהודי במשך חייו

השייכים לנפשו הן שם, מלובשים במאכל או באיזה משא ומתן, ומסבב הבורא ברוך הוא סיבות בכדי שילך האדם הלז שם, על ידי שנותן לו בליבו חשק ומליבש לו הסיבה בדבר מה שיצטרך ליסע לשם, ועיקר הכוונה שיאכל שם וישתה או משא ומתן, ועל ידי זה יעלה הניצוצות ההם.

עבודת העלאת הניצוצות בעסקו בגשמיות

גם ביושבו בביתו מצפים ניצוצות הקדושה שיעלה אותם וכה אמר **הקדושת לוי ע"ה** (וישב ד"ה או יאמר) שכאשר יישב לאכול ולשתות תהיה כוונתו לשם בריאות גופו לעבודת בוראו, וכן כשעוסק בכל ענינים גשמיים מעניני העולם הזה תהיה מחשבתו לכבוד שמים, ובזה יזכה להעלות את הניצוצות הקדושים אל שורשם, כי בכל דבר גשמי יש מידות כמו אהבה ויראה והתפארות גשמיים, וחיות המידות הגשמיות היא מניצוצות הקדושה שנפלו ממדרגתם, וכשאוכל ושותה בכוונה נכונה וראיה אזי מעלה את התאוה הגשמי אל התאוה הרוחנית, ובזה משיב את המידות הגשמיות אל הרוחניות, ועל ידי תיקון המידות מברר את ניצוצות הקדושה מנפילתם ומשיבים לשורשם בקדושה.

לזכור תמיד מה מבוקשו בעולם

כדי לזכור זאת על האדם לחדד בכל מסעותיו, כי אמנם העולם הזה מלא בהפרעות המסיחות את הדעת משליחותו העיקרית של האדם, אך צריך ויכול לעורר עצמו בכל עת שלא להיחלש בעבודת הקודש, ועל ידי שמשנן לעצמו מהי מטרתו בימי חייו מקבל כוחות להוסיף ולהתעלות כפי שנרמז בדברי המלאך אל יוסף הצדיק בצאתו מבית אביו: 'מה תבקש' (בראשית לז טו), ולימד המלאך את יוסף לחזור ולומר תמיד לעצמו מה מבוקשו בעולם, ודוקא בשעה זו כשהוא יורד לביתו הקדוש של יעקב אבינו, והוא יורד למצרים שהיא ערות הארץ, העצה היא לשוב ולהזכיר לעצמו מהי שליחותו ומה מבוקשו בעולם, ועל ידי שיתיישב בדעתו ויזכור תכליתו בעולם, יהיה בכוחו להתמיד בעבודתו גם בימי ההסתר.

מסעות האדם לברר ניצוצות

הקדושה הנמצאים במקום ההוא

ויש להעמיק בדבר מאחר וזו הדרך אותה עובר כל איש מישראל אשר נשתלח לעולם הזה, הדנה העולם הזה הגשמי מלא ניצוצות קדושים בכל מקום, וכן היתה דרכו של **הבעל שם טוב הקדוש** ללמד הבאים לחסות בצלו שתהיה עבודתם לברר הקדושה בכל דרכיהם, כי כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו, ואפילו כל הענינים הגשמיים צריך לעשותם באופן שיצא מהם כבוד שמים, ולהתכוין במעשיו להגביה ניצוצי קדושה אל שורשם למעלה, וזהו תכלית עבודת כל אדם שיהיו כל דרכיו ופעולותיו לשם שמים לצורך עבודת גבוה.

וכן מבואר **במאור עינים** (מטות ד"ה וידבר) כי זהו הטעם שצריך כל אחד ליסע זה למקום פלוני וזה למקום פלוני, כי הנהגת הבורא יתברך שמו שהוא יודע כי חלקי ניצוצות

אֵלֶּה מִסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו' עַל פִּי ה' (לג א-ב). ידועים דברי אור שבעת הימים **מרנא בעל שם טוב ע"ה** כי מ"ב המסעות שעברו ישראל נמצאים בכל אחד מיום היוולדו עד שובו לארץ החיים העליונה. ובכל אלו עליו לדעת כי רק 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו' וכל העובר עליו הוא בהשגחה פרטית מאיתו יתברך שמו הטוב ומטיב לכל.

ולכך נכתב בתורה סדר המסעות בפרוטרוט וכלשון בעל **דגל מחנה אפרים** (ד"ה ויכתוב) משם זקיננו **הבעש"ט ע"ה**: ובוודאי נכתבו המסעות בתורה להורות הדרך הישר לאיש הישראלי לידע הדרך אשר ילך בו כל ימי חייו ליסע ממסע למסע, וידוע שכל המסעות הם בחינת קדושים וטהורים וכו' ואם היו נוסעים ובאים למסעות הנ"ל ולא ישנו אותם במעשיהם, בוודאי היה מאיר להם כל מסע ומסע באור הגנוז בתוכו, ודי בזה למבין. עכ"ל.

מִילְתָּא דְפִלְיָאָה

הלומד גמרא דומה כמי שיושב בארץ ישראל וזוכה לאורותיה

כִּי אַתֶּם בָּאִים אֶל הָאָרֶץ כְּנָעַן זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפְּל לְכֶם בְּנַחֲלָה אֶרֶץ כְּנָעַן לְגַבְלִיתָהּ (לד ב).

האירו לנו הצדיקים ע"ה, שכאשר רבינא ורב אשי רצו לחבר את הגמרא הקדושה בבבל, מה עשו, הרי יודעים אנו כי אורא דארץ ישראל מחכים (ב"ב קנח:), הכיצד יכלו לייסד יסוד של קדושה מרוממת כל כך כמו התלמוד בבלי.

מובא על כך מצדיקים (מובא בפתגמין קדישין רמזי הרה"ק מו"ה אהרן מזיטאמיר זצוק"ל אות י"ב), כי ישבו בין שני הרים, ועשו השבעות ובאו ד' עננים והקיפו אותם מארבע רוחות השמים, לאחר מכן עשו שוב השבעות והביאו לתוך העננים אור קדוש מארץ ישראל וכך החכימו וייסדו בקדושה ובטהרה את התלמוד בבלי שמאיר עיניהם של ישראל בגלות.

ממשיך רבי אהרן מזיטאמיר ואומר, שמאז נשאר כח זה לעולם, ומי שלומד גמרא דומה כמי שיושב בארץ ישראל ויזכה לאורות ארץ ישראל.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

גבולות הארץ הם מים ללמד שצריך טהרה כדי להיכנס אליה

דארץ ישראל ולכן במחנהו תשרה הברכה, ועל כן מצינו בכמה וכמה צדיקים שנהגו בקדושת ארץ ישראל אף כשהיו בחוץ לארץ ישראל. וכן מצינו שהתבטאו כך על מקום מנוחת הצדיקים שיש בו מקדושת הארץ. ++6

הלומד תורה לשמה מושך על עצמו קדושת הארץ אף אם הוא בחו"ל

בדברי הצדיקים התבארו עוד אופנים שבהם יכולים למשוך קדושת ארץ ישראל אף שנמצאים חוצה לה. רבינו החתם סופר כותב כי כשלומד תורה לשמה מביא עליו קדושת הארץ, וכך אומר בדרשותיו (דרשות לחינוך ס"ת), הנה אמרו חז"ל (מנחות קי). 'ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה' (מלאכי א יא), אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן, אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום, מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמי. נמצא אם כן, שבכל מקום שעוסקים בתורה לשמה הרי הוא ארץ ישראל.

בתי כנסיות ובתי מדרשות והסוכה שבחו"ל יש בהם קדושת ארץ ישראל

ומובא בגמרא (ברכות ח.): אמרו ליה לרבי יוחנן, איכא סבי בבבל. תמה ואמר, 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה' כתיב (דברים יא כא), אבל בחוצה לארץ לא. כיון דאמרי ליה, מקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר, היינו דאהני להו. כדאמר רבי יהושע בן לוי לבניה, קדימו וחשיכו ועיילו לבי כנישתא, כי היכי דתורכו חיי. ולכאורה עדיין קושיא במקומה עומדת, הרי כתוב בפסוק 'על האדמה'. מבאר **המהרש"א** (ח"א ד"ה הנוגעים בנחלה), על פי האמור בגמרא מגילה (כט.), עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, לפיכך גם המשכמים והמעריבים לבית הכנסת כאילו והם נמצאים בארץ ישראל.

עוד אפשר לומר, כי המשכמים והמעריבים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, מלבד קדושת בית הכנסת זוכים גם לקדושת התורה שהעוסקים בה נמצאים בארץ ישראל.

והצלחה' שמאחלים בהם יהודים זה לזה, שקיים הבדל גדול ביניהם, 'ברכה' הרי היא מעל דרך הטבע, ו'הצלחה' הינה בדרך הטבע. לשון 'ברכה', ביארוה בספרן של צדיקים ע"ה, מלשון 'המשכה', כמו שאמרו במשנה (כלאים פ"ז מ"א) 'המבריך את הגפן, והכוונה שמכופף זמורת הגפן לארץ וממנה נמשכת נטיעה חדשה, ובדרך זו הוא הביאור בלשון 'ברכה' שבהם ממשיכים את ההשפעות האלוקיות ומגלים אותם בארץ, וכך נוספים עוד מקומות בהם מתגלה לעין כל הנהגת הקב"ה וברוך שמו.

על פי זה ביאר **היהודי הקדוש מפרשיסחא ע"ה**, כי 'הצלחה' בדרך הטבע יכולה שתהיה גם מחוץ לארץ ישראל, אך 'ברכה' שהיא מעל לדרך הטבע אינה יכולה לחול כי אם בארץ הקודש, וכנאמר (תהלים קלד ג) 'ברכך ה' מציון', שכל הברכות מגיעות וחלות בארץ ישראל הקדושה.

אם מקדש עצמו הרי שמקדש סביבותיו בקדושת הארץ

וממילא תחול הברכה בכל מקום הוסיף הרה"ק רבי דוד מלעלוב ע"ה, שגם בחוץ לארץ תוכל לחול ברכה, והיינו אם מקדש עצמו מלמטה ומלמעלה, ואפילו ד' אמות שלו, בקדושה וטהרה, אזי תחול הברכה בנכסיו אפילו בחוץ לארץ, כי זהו גם כן בחינת ארץ ישראל.

סביבות הצדיק וד' אמותיו קדושים בקדושת הארץ

אך צריך להבין הכיצד יכולה הברכה לחול באוהלי הצדיקים והמקדשים עצמם בכל חייהם אף שהם בחוצה לארץ ויודעים אנו כי אויר ארץ ישראל הוא המסוגל שתימשך ברכה.

הדברים מבוארים בדברי קדשו של הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה **בנועם אלימלך** (ליקוטי שושנה ד"ה א"י שמחה): ידוע שעיקר החיות של כללות ישראל אינו אלא בארץ הקדושה, השם יתברך יקבץ נדחינו מהרה למקום חיותנו. אך הצדיק הדבק בהבורא יתברך שמו ובשמו הגדול יש לו חיות אף בכל מקום שהוא, עכד"ק. שהצדיק מושך רצועה מארץ ישראל שבה יש אורא

פי אתם באים אל הארץ פנען זאת הארץ אשר תפל לכם בנחלה ארץ פנען לגבלתייה (לד ב). ככל הדברים המוזכרים בתורה שאינם סיפור דברים חלילה, כך גם עניין גבולות הארץ אינו דבר של מה בכך, שכן כל השפעות ארץ הקודש וכל האמור בה נמצא בתוך גבולות אלו.

רבינו הרמ"ק ע"ה (אור יקר לך שער ב' ס"יז) פתח צוהר לפנימיות הגבולות, שבכל הגבולות של ארץ ישראל הכתובות בפרשתנו יש מים. הגבול המזרחי הוא הירדן, ככתוב (פסוק יב) 'וירד הגבול הירדנה והיו תוצאותיו ים המלח'. הגבול המערבי הוא הים הגדול, ככתוב (פסוק ו) 'וגבול ים והיה לכם הים הגדול'. הגבול הדרומי הוא נחל מצרים, ככתוב (פסוק ה) 'ונסב הגבול מעצמון נחלה מצרים'. והגבול הצפוני הוא נהר פרת.

ולרמזו בא כי כל הנכנס לארץ ישראל שבה אויר הקודש, מחוץ לארץ שהאוויר שבה טמא, צריך בכניסתו לטבול ולטהר עצמו תחילה ורק אחר כך יכנס, כשינהג כך זוכה בכניסתו ומתקדש בתוספת נשמה.

קבלת התפילות - בארץ ישראל

האוויר הקדוש של ארץ ישראל גורם שתהיה תפילתו רצויה בשמים, כפי שכתב **המקובל האלוקי רבי נתן שפירא ע"ה** בחיבורו **טוב הארץ** (טז ע"ב), מפני שאין אותם האותיות המתהוות מהפה מתלבשות באוויר טמא, ולכן הם רצויות ונעשות תיכף עטרה וכותרת על ראש מלכו של עולם. וזה רמז 'הנה צ'עקת בני ישראל באה אלי' (שמות ג ט) ראשי תיבות 'הצב"י', רוצה לומר כי בארץ הצב"י תיכף אני מקבל בעצמי הצעקות והתפילות של בני ישראל לא ע"י מלאך אלא אני בעצמי, מה שאין כן בחוץ לארץ שצריכין להתלבש באוויר טמא ויש כמה מקטרגים עליהם עד התכנס בארץ, ואחר כך צריכים טהרה וניקיון כדי לעלות למקום גבוה.

ברכה מעל דרך הטבע - בארץ ישראל

גבולות הארץ הקדושה מכוונים כנגד ארץ העליונה וכל הברכות מלעילא חלים בה, כפי רואים אנו בלשונו' ברכה

כח הקבלה בפיו מסייע לקדש גם המעשה

הכתוב את הפה לפני הלב, והרי הדרך היא שמחשבת הלב קודמת לדיבור הפה. אלא לפיכך הקדים הפה קודם ללב להדגיש כי עיקר מעלת המחשבה כשמוציאה בפיו, שכן מחשבה שהאדם מוציאה בפיו יש לה יתרון כוח על פני מחשבה שאינה אלא בהרהור הלב. והנה בגמרא אמרו (קידושין מט:): שהמקדש את האשה על מנת שהוא צדיק חוששים לקידושי שמא הרהר תשובה בליבו, וצריך להבין מדוע לא חוששים כך בכל פסולי עדות שמא הרהרו תשובה בליבם, ופירש **בלחם משנה** (אישות פ"ח ה"ה) שהמקדש אשה הרי אמר בפירוש שהוא צדיק גמור, ולכן יש לחשוש ביותר שמא הרהר תשובה בליבו, אבל פסולי עדות שלא אמרו מאומה אין לנו לחשוש שמא עשו תשובה. ויש להוסיף ביאור בדבריו שמחשבה שמוציא האדם בשפתיו יש לה תוספת כוח על פני מחשבה גרידא, וכיון שאמר בפיו שהוא צדיק לכן יש יותר תוקף למחשבתו וחוששים לקידושו, ובזה יובן שפיר לשון הכתוב 'בפיך ובלבבך לעשותו', הקדים את הפה לפני הלב, כי מאחר שדיבר והוציא בפיו שהוא צדיק לכן יש לחשוש ביותר למחשבתו ולהרהור ליבו, אבל בלי הקדמת דיבור פיו אין לחשוש למה שהוא מהרהר בליבו.

הקבלה בפה מסייעת לקיים הדבר למעשה

וכל קבלה טובה ורצון טוב של האדם יש תועלת מרובה אם מוציא הדבר בפיו, כי פה האדם מקודש בקדושת כלי שרת, ומשום כך הקדימו הכתוב לפני 'ובלבבך', ועל ידי שמקבל על עצמו בדיבור ואמירה מקבל תוספת כוח לעמוד בקבלתו הטובה, וכמו שנרמז כאן בפסוק 'בפיך ובלבבך לעשותו', על ידי הקדמת הדיבור והמחשבה 'בפיך ובלבבך' זוכה להוציא הדברים אל הפועל 'לעשותו', כי מן המחשבה והדיבור נבראים מלאכים טובים המסייעים בידו להשלים מחשבתו ולהוציאה אל הפועל.

לשמר עד כמה שניתן את ההתלהבות הראשונה שלא יבוא לבחינת 'מצות אנשים מלומדה' (ישעיה כט יג), שעל כך מתאונן הנביא 'ען כי ניגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני, ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה'. ועל כך בא ציווי התורה (דברים כג כד) 'מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת', ופירש **התפארת שלמה** (לשבועות ד"ה זכור) שמדרך העולם בשעת הנדר האדם נודר בחשק נמרץ ואחר כך מתקרר החשק, ולזה מעורר הכתוב 'ועשית כאשר נדרת', באותה התלהבות שהיתה בך בשעת הנדר, 'מוצא שפתיך תשמור' להעלות בזכרוןך בשעת העשיה את החשק והרצון שהיו לך בשעת הנדר. שעל ידי שהאדם מקבל על עצמו בלב שלם לעבוד את ה' יתברך, הקבלה עצמה נותנת בו את הכוח להוציאה אל הפועל ולקיים מה שקיבל על עצמו, כמו שכתב **בשפת אמת** (כי תצא תרל"ח ד"ה מוצא) על הכתוב 'מוצא שפתיך תשמור' שעל ידי כן 'ועשית כאשר נדרת', כי קבלת האדם עושה רושם לסייע בידו.

תוקף המחשבה כשמוציא אותה בדיבור

הכתוב אומר (דברים ל יד) 'כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו', ונרמזו בפסוק זה שלושת חלקי העבודה, מחשבה דיבור ומעשה, והם הכוללים את כל עבודת ה' מתחילה ועד סוף. וראשי תיבות של 'בפיך ובלבבך לעשותו' הם 'בו"ל', וכן ראש ואמצע וסיום התורה גם כן האותיות 'בול', כי התורה פותחת באות ב"ת של 'בראשית', ואמצע התורה באות ו"ו של 'גחון' (ויקרא יא מב), וסיום התורה באות למ"ד של 'ישראל'. כי באותיות אלו נרמז יסוד כל התורה 'בפיך ובלבבך לעשותו' דהיינו 'דיבור מחשבה ומעשה'. אמנם צריך להבין מפני מה הקדים

איש כי ידור נדר וגו' ככל היצא מפיו יעשה (ל, ג). ראשית דברינו נקדים להתבונן, מפני מה הוא הדבר, שבעת שמתעורר האדם לעשות מצוה הרי שהוא מלא התלהבות והשתוקקות לקיים אותה כהוגן בכל דקדוקיה וכוונותיה, אך כשמתחיל לקיים את המצוה בפועל נחלשת התלהבותו ואינה עולה בידו כרצונו, כי מדרך הטבע ככל שחולף הזמן מתמעטת ההתלהבות כמצות אנשים מלומדה. אולם ביאור העניין כפי שביארוהו צדיקי אמת ע"ה, כאשר מעורר האדם את הרצון אין מבחין בכך אלא הקב"ה, התלהבות זו שמורה היא מן המקטרגים ועולה לרצון, אבל כשמקיים את המצוה במעשה מתגלה הדבר ליצר הרע, או אז מתעורר כנגד האדם להסיח דעתו ולהפריע לו בקיום המצוה.

אם כן מהי העצה להינצל מקטרוג היצר. יעשה כסדר הזה, לפני קיום המצוה יקבל על עצמו בדחילו ורחימו לקיים המצוה במסירות נפש, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, וייחשב (קידושין מ.). ויחשב לו כאילו קיים את המצוה בשלימות כרצונו, ועל ידי זה נחלש כוח היצר ואינו יכול למנעו מקיום המצוה, אחרי שכבר נרצתה מחשבתו הטהורה, ומעתה שוב יוכל לעשות המצוה בהתלהבות כשאפתו.

ועל דבר זה כתבה תורתנו (להלן ל ג) 'איש כי ידור נדר וגו' ככל היוצא מפיו יעשה', כפי שביאר **השפת אמת** (מטות תרל"ט ד"ה במדרש ונשבעת) להבין מדוע כתבה תורה 'ככל' בכ' הדמיון, היה לה לומר 'כל היוצא מפיו יעשה'. אלא כותב השפת אמת יסוד גדול, וכאמור, כי להגיע לדרגה שהאדם יעשה באותה ההתלהבות שהיתה לו בתחילה כמעט ואין אפשרות כזאת, והלא אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו' (ע"ז ג), לכן אמרה תורה 'ככל' - עשה קרוב ככל שתוכל להתלהבות שהיתה לך בראשונה.

הקבלה בדיבור פיו מועילה לשמר ההתלהבות

על כל אדם מוטל לעשות פעולות כדי

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לצטט ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים
ניצוב ועימוד: שוקי קנר

מהדורה חדשה מפוארת, מאירת עינים, שלא נראה כמוזתה אור המאיר המבואר

ממוהר"ר זאב וואלף מוזטאמיר

מוציא לאור

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66